

TOZD Podnart gradi

Dotrajanost zgradb in naprav na Lancovem in nedorečenost v Podnartu sta že dalj časa terjali odločitve »ali—ali«. Kolektiv in ostale temeljne organizacije so se odločili za izgradnjo sodobne enote, kjer naj bi dopol-

tucij so počasi dosegljiva, večkrat se zaradi malenkosti odloži začetek za nedoločen čas. Vsa obljubljanja sodelavcev ni mogoče spremeniti v dejanja, vsaj pravočasno ne. Zato nastajajo zamude, te pa pomenijo poveča-

Dela so že v polnem teku, predstaviti in nekatera melioracijska oziroma ureditvena dela so pred zaključkom. Mogoče to ni običajni vrstni red, vendar nikakor ne gre zanemariti nekaterih prednosti take otvoritve. S takim pristopom skuša vodstvo izgradnje kar najmanj ovirati tekočo proizvodnjo. Posebno pozornost bo treba posvetiti tehnološkim dopolnitvam obstoječe proizvodnje, da ta vrstni red ne bo porušil projektirano skladje. Kljub nekaterim neobjektivnim zamudam pri pripravi in projektiranju bo Podnart le prišel na pot normalne izgradnje.

Izhodišče za vsako izgradnjo so ali razširitev ali nova tehnologija, oprto oboje na ekonomiko. Tudi v tej investiciji se skuša vnesti sodobnost v tehnologiji in ekonomiki. Omejevanje surovinske baze in zoževanje eko-

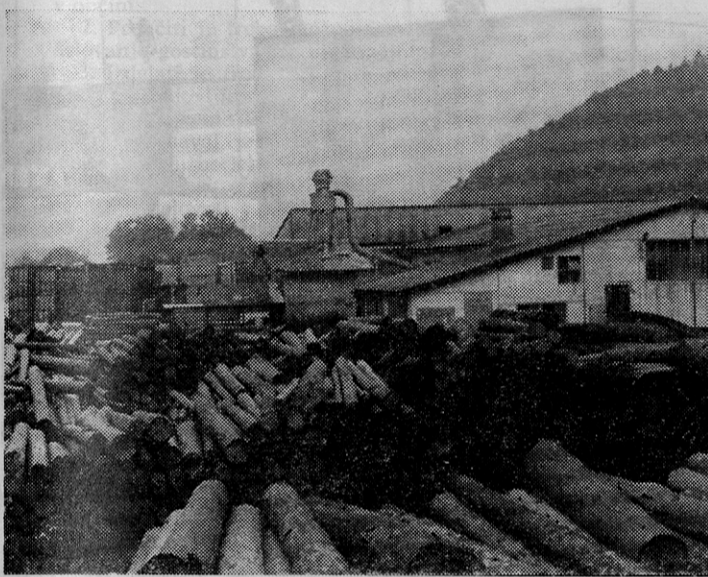
nomskih možnosti nabave surovin terja nujne ukrepe, če hoče proizvodnja obdržati nivo dohodka tudi v ne najbolj povoljnih obdobjih. Ta moment ni najbolj kritičen, vendar nekateri kratkovidneži pozabljajo, da v danem trenutku aktivirane rezerve lahko rešijo neugodno situacijo. Ekonomiziranje na čistiših cenovnih odnosih je marsikatero organizacijo in družbo že dosti stalo.

Zato se je kolektiv Podnart odločil za varnejšo pot, pot aktiviranja možnih izkoristkov surovine in pridobivanja kvalitete z novo tehnologijo. Nove količine in nove kvalitete izdelka ob istih surovinah so najboljše pot ekonomike. Jasno pa je, da so zato potrebna tudi sredstva in načrtovana usmerjenost. V Podnartu so prve korake novih izkoristkov in pridobivanja kvalitete že namerili pred leti. Toda ti so bili povezani s prevelikim trudom kolektiva. Neurejena delovna mesta, slabi pogoji dela pričrejo ubijati volje še tako

predanemu delavcu. Fizični napor ni nikakršen pogoj za boljše osebne dohodka in tega ne manjka v sedanjih oddelkih Podnarta. Če pa hoče doseči načrtovano, si mora kolektiv priboriti boljši nivo predelave z večjimi učinki, izplnom in kvaliteto.

Načrtovani prostori in tehnologija v veliki meri to zagotavljajo. K temu bo vsekakor treba še dodati notranje in zunanje kadrovanje, ki naj ne bo samo formalnost za dosego delovnih mest, ampak tudi izobraževanje na delovnem mestu. Premik v tehnologiji zaživi šele takrat, ko je dosežen premik v glavah kolektiva. Zrel kolektiv šele lahko žanje tisto, kar so dale naložbe in načrtovanja.

Slavko

Hlodišče z žagalnico

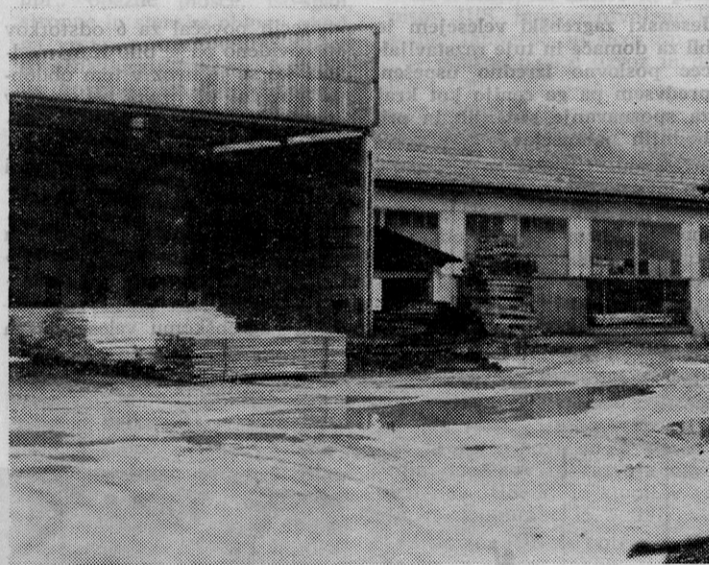
njevali asortiman na področju predelave lesa v stenskih in stropnih oblogah, lažjih izvedbah strešnin za kompletiranje programa hiš. Pri tem seveda moramo omeniti tudi tiste potrebne količine embalaže, ki jo narekujejo ekonomski izkoristki predelovalne mase. Sredstva za izgradnjo objektov in dopolnitev strojne opreme so sestavljena iz lastnih skladov iz združenih sredstev in iz bančnih kreditov.

Zbiranje temeljnih podatkov o smotnosti naložb je zajelo široko zasnovo. Tehničnoekonomske kazalce, dobljene iz evidenc, so odgovorne službe dopolnile še s preizkusi in občasnim vzročenjem, vse to pa je potrdila finančno ekonomska analiza. Kolektiv in svogatelji so si na ta način zagotovili varnost vračila naložbe.

Pot investiranja pa se začne zapletati tam, kjer bi človek najmanj pričakoval. Soglasja insti-

nje potrošnje sredstev in odloženo vračanje vloženi sredstev. Vsak pristop k taki akciji kot je gradnja, terja neko vpeljavno podjetje, ki so za to specializirana, ne nudijo ob danem momentu tudi časovne garancije. S penali ni mogoče nadoknaditi zamujeno, zato je najboljšo usklajeno delovanje investitorja, projektantov in izvajalcev.

Izbira sodelavcev je nanese, da so v natečaju nudili najugodnejše pogoje Gradbeno podjetje Gorenje iz Radovljice s Splošnim gradbenim podjetjem iz Gorice kot kooperantom. V pogodbi so zajeta tudi glavna projektantska dela, ki naj bi tvorila osnovo za gradbeno dovoljenje. Projekt za gradbeni del predvideva izgradnjo v dveh različnih, in sicer z montažnimi elementi v prostem delu gradnje. Pri navezavi z obstoječim objektom pa se bo izvajalec poslužil klasične gradnje skeleta.

Del sortirne lope z žagalnico

Mednarodni sejem v Brnu

Od 14. 9. do 22. 9. 1977 je bil v Brnu mednarodni sejem strojne opreme. Zaradi velike udeležbe vzhodnih držav, ki so v zadnjih letih napravile velik napredek na tem področju, sva se sejma udeležila tudi dva člana naše delovne organizacije.

Mednarodni sejem v Brnu po velikosti razstavnega prostora krepko presega zagrebškega in če že delam primerjavo, je tudi boljše urejen, ker so bili razstavljalci ene panoge združeni po paviljonih. Razstavljeni so bili stroji in strojne naprave vseh gospodarskih panog tako, da je bilo videti poljedelske, gradbene, tekstilne stroje, krmilno tehniko, avtomobile, transportne naprave itd., celo avione.

Kljub veliki razsežnosti tega sejma pa je bila skromna udeležba strojne opreme za lesno industrijo, še posebno vzhodnih držav, od katerih smo pričakovali več. Kljub skromni udeležbi smo zbrali podatke o strojni opremi češke proizvodnje, ki je vsekakor zanimiva za našo delovno organizacijo. Po kvalitete

ti nekateri stroji sploh ne zastajajo za stroji renomiranih zahodnih firm, so pa skoraj večinoma polovico cenejši. Pomanjkljivosti so predvsem v precejšnji togosti asortimana, za nekatere stroje tudi skoraj nerazumljivo dolgi dobavni roki ter seveda težave z rezervnimi deli in sploh servisiranje.

Brez zadržkov lahko trdim, da je vsa slovenska pa tudi ostala jugoslovanska lesna industrija vsa pretekla leta, večino svoje strojne opreme uvozila iz zahodnih držav, predvsem iz Nemčije. Omenjeno opremo zelo dobro poznamo in imamo zaupanje, nasprotno pa vzhodno manj poznamo in imamo le malo ne najbolj ugodnih izkušenj, ki nam poleg opisanih pomanjkljivosti kljub ugodnim cenam jemljejo pogum, da bi se odločili o njihovi nabavi. Vendar pa ugotavljamo, da je industrija vzhodnih držav napravila viden napredek in postala njihova oprema tako s tehnološkega kot posebno še z ekonomskega vidika vedno bolj zanimiva. **Repe**

1. november – spomnimo se mrtvih

Na vseh pokopališčih so grobovi okrašeni s cvetjem. Poti in stezice med gomilami so posuli z belim peskom. Kako lep pogled na velike in male sveče, na bogate in manj razkošne košarice s kriptantemami.

Hiaden novemberski dan, pol spominov na tiste, ki jih ni več med nami.

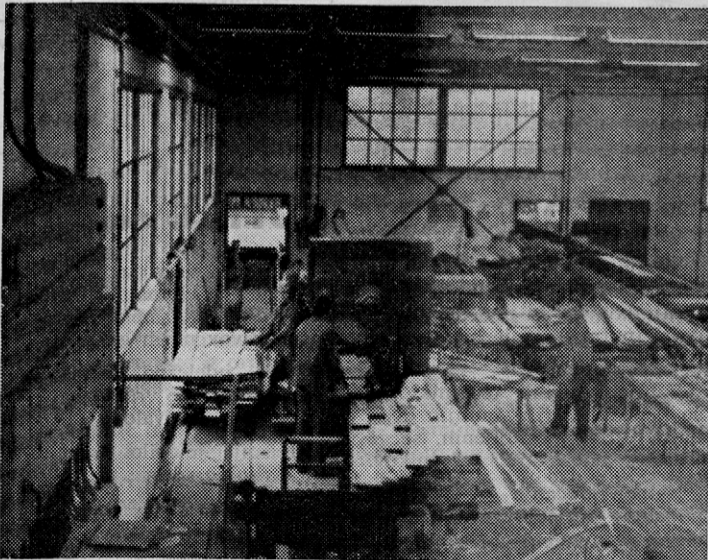
Gledam velik spomenik, kateri kljubuje času in stoji na vaškem pokopališču že leta in leta. PADLIM — besede so vklesane v marmornato ploščo. Prižgem svečo in mislim na našega Staneta, za katerega grob ne vemo. Nekje v doljskih gozdovih je padel med vojno. Njegovo ime je v vrsti z drugimi imeni prijateljev in tovarišev. Sveča gori s svetlim plamenom. Jaz pa stojim tam in mislim na vse tiste, ki so s svojo smrtjo pomagali zaživeti nam. Vsem nam, kateri smo poželi tisto, kar so zasejali v zgodovini.

Našli bi koga med nami, ki misli: dovolj je, če prižgem svečo in prinesem cvetje. To je zunanji videz. Lepo bi bilo tudi iskrenostjo v srcu misliti na mrtve; ne pa se jih spominjati samo enkrat v letu.

Naše življenje pa je kratko. Umreti homo morali vsi, tako ali drugače.

Če bi bilo treba dati življenje v najlepši mladosti za svetlo misel in za svoj narod, potem je takrat vredno še enkrat umreti.

Vesna

Delo v žagalnici

Nazaj k pravemu lesu

Naše sistemsko pohištvo se predstavlja

Nekaj zadnjih let je v Evropi vse več poudarjanja o izrednih lastnostih lesa in lesnih izdelkov, kar je močno vplivalo še posebej na oblikovalce in konstruktorje sodobnega pohištva. Vse več je ponudbe in povpraševanja takega pohištva, kjer so poudarjene naravne lastnosti lesa pa naj gre za furnirje ali masivni les, v obeh slučajih se želi potencirati tekstura in struktura lesa, naravni barvni toni, značilnosti lesa kot konstrukcijskega elementa v pohištvenih vezeh in drugo.

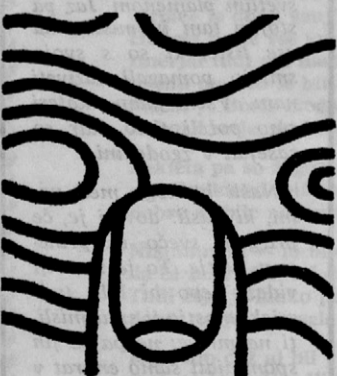
Omenjena smer razvojnega pojava je še posebno močno izražena v letošnjem letu na številnih prireditvah in na tržiščih Nemčije, Anglije, Francije, Španije, da skandinavskih dežel sploh ne omenjamo, ker je že desetletje zakoreninjen okus o pristnosti lesa.

Ker je smer razvojnega pojava tako obsežna, je dobila prav posebno ime **NATURLOOK**, čemur bi lahko rekli pristni slog. Naturlook je v ogromni meri izpodrinil razne nenaravne posege v oblikovanju pohištva (sem spada tudi rustikalni stil) s kombiniranjem drugih materialov ali celo umetnih snovi. K pristnemu slogu sodi ves masivni les, obdelan ravno ali upognjeno ter vsi furnirji, ki dajejo pravi vtis skobljanega lesa.

V zadnjih dveh letih je naturlook precej izrinil rustikalno pohištvo, izvedenka upognjenega in lameliranega lesa pa predvsem rešitve, ki so uporabljale cevi iz različnih metalov in plastike (Nemčija, Skandinavija)

Finančni uspeh, ki so ga Skandinavci poželi od sredine petdesetih do sredine šestdesetih let s svojim skandinavskim slogom v pohištvu, je splahnel, ko so za tem investirali v eksperimente kovinskega in plastičnega pohištva. Neuspeh in izgube, ki so nastale iz tega obdobja, želijo v največji meri nadoknaditi z vztrajnim vključevanjem v naturlook.

Med lesnimi vrstami so v ospredju konstrukcije iglavcev (bor, smreka, macesen). Med furnirje se v Nemčiji najbolj ponuja v izdelkih hrast, za njim sledi mahagoni, sen, wenge, hruska in jesen, v Skandinaviji so najbolj zastopani, jesen, bukev, bor, tik, palisander in mahagoni, v Angliji so v ospredju tik, hrast in bor. Mnogo proizvajalcev si je omislilo tudi zaščitne znake, da bi kupca prepričali o pravem izvoru lesa in zanesljivosti, da izdelek zajema prave lastnosti lesa. Navajamo primer angleškega proizvajalca, ki je uvedel zaščitni znak »touch

TOUCH WOOD
GENUINE WOOD VENEER

wood» ter markira na vsakem pohištvenem kosu. Touch wood ni nikakršna nova vrsta lesa, temveč je izredno dobra ideja, ki opozarja kupca na pravi les, naravno površino, lepoto in prijetnost. Touch wood bi po naše pomenilo »polno lesa«.

Tako po svetu, kako pa mi?

Konceptcija povečanja proizvodnje pohištva v TOZD Tomaž Godec v Boh. Bistrici sloni prav na podobnih izhodiščih. Sedanji izvozni program artiklov masivnega pohištva iz smreke se je že precej popestril, odločujoče pri končnem izboru stabilnejšega programa bodo količine in cene. Delo na svojem lastnem izvornem programu — sistemsko pohištvo je v polnem teku. LIP Bled je sklenil posebno pogodbo z Institutom za industrijsko oblikovanje v Ljubljani, s katero se priznani strokovnjaki (prof. Niko Kralj) zavezujejo za design novega pohištva. Navajamo nekatere bistvene smernice iz projektne naloge, ki so jo prejeli oblikovalci, in sicer:

Določiti je potrebno novit sistem za kompletno opremljanje prostora.

Posamezen pohištveni kos, ki je za opremljanje odvečen, bo v prihodnje še manjše kot je bil dosedaj, pri čemer se opremljanje ne nanaša samo na pohištvo, temveč mora zajeti kompletni paket pohištva in opreme prostora.

Na podlagi tržnih silnic se zahteva:

— več možnih kombinacij opremljanja prostora iz univerzalnega sistema (mobilnost)

— več pristnih naravnih materialov (pri nas smreka)

— več obrtniško poudarjene obdelave, čeprav je serijski proizvod

— več kvalitete na široki fronti

— več elegancie in manj samoniklega rustikalnega designa

— več stalnosti forme

Naštete smernice vodijo k zelo željenemu razvoju pohištva v cilju

— individualnega toda kompletnega opremljanja prostora bodisi za stanovanjski ali javni namen

— povečane vrednosti domače atmosfere

Uresničitev ciljev bo omogočila, da se izdelki

1. uvrstijo v bolj cenjene, zato tudi dražje, torej logično doseganje boljših prodajnih cen, kar končno pomeni višje ovrednotenje produktov s pomočjo pristne surovine in izvirnega designa

2. plasirajo na trgih z dobro kupno močjo, kajti prav ti povprašujejo po vrednejših, bolj solidnih in trajnejših produktih

3. plasirajo v širokem krogu potrošnje zaradi večnamenskih uporabnih možnosti.

Na podlagi oblikovalskih načrtov so izdelani številni prototipi, končni izbor bo postavila posebna komisija. Kot vam je že znano, nosi novo izvorno pohištvo ime »**sistem DOTA**«. V svojih najbolj značilnih variantah bo pohištvo prvič predstavljeno kupcu na mednarodnem salonu pohištva v Beogradu, novembra 1977. Konkurrirali bomo za pridobitev priznanja »Zlatega ključa« in drugih priznanj. Tudi svoje izdelke bomo označevali s posebno zaščitno značko »Carinthia«, kar naj kupca opozori na izvor in pristnost lesa. **E. P.**

Zagrebski velesejem

Jesenski zagrebski velesejem je bil za domače in tuje razstavljalce poslovno izredno uspešen, predvsem pa ga cenijo kot kraj za spoznavanje sedanjih in prihodnjih partnerjev.

Gospodarstveniki so bili zadovoljni s poslovno aktivnostjo na nedavno sklenjenem jesenskem mednarodnem zagrebskem velesejmu. Takšnega mnenja niso samo predstavniki domačih organizacij združenega dela, temveč tudi tuji gospodarstveniki.

mesecih povečal za 6 odstotkov (predvideno pa je bilo 12,5), medtem ko se je uvoz v tem obdobju povečal kar za 37 odstotkov (predvideno je bilo 16,5 odstotka). V času sejma so bili sklenjeni, podpisani ali dogovorjeni številni posli. O kakšnih številkah je težko govoriti: prvič zato, ker mnogi takšne dogovore in posle držijo zase kot poslovno skrivnost, drugič pa bi bilo nesmiselno pripisovati prevelik pomen zagrebskemu velesejmu za

Naša poslovalnica v Zagrebu

mnenje predstavnikov nekaterih tujih firm, ko so iskreno povedali, da so po lanskem velesejmu resno razmišljali, ali se naj letošnjega sejma sploh udeležijo. Čeprav so bili nad njim razočarani, so letos vendarle prišli in ni jim bilo žal. Sedaj niso mogli prehaliti poslovnega vzdušja na letošnjem velesejmu.

O letošnji velesejmski aktivnosti je mogoče reči, da se je po mnogočem razlikovala od prejšnjih. Bila je izredno razgibana in precej bolj živahna kot pa v nekaj zadnjih letih. Brez dvoma je na to vplivala mnogo višja rast industrijske proizvodnje in precej bolj razgibana naša zunanjetrgovinska menjava, ki pa za nas ni nič kaj ugodna. Izvoz se je namreč v prvih osmih

sklenjen posel, za katerega sta se partnerja dogovarjala že mnogo prej, podpisala pa sta ga na velesejmu. Pomen velesejma je bolj v medsebojnem spoznavanju, preučevanju proizvodnih možnosti posameznih razstavljalcev in bodočem dogovarjanju.

Najživahnejša je bila poslovna aktivnost prav gotovo v treh posebnih dnevih, ki so jih imenovali dnevi razgibane poslovne aktivnosti. Takrat se je na velesejmu zbralo največ od približno 100.000 poslovnih ljudi iz okrog 80 držav, ki so v devetih dnevih obiskali našo mednarodno gospodarsko prireditev. V Zagreb so v poslovnih dnevih prišli tudi najodgovornejši iz naših gospodarskih organizacij, takrat pa

je deloval tudi poslovni center. V njem so bili zbrani predstavniki posameznih gospodarskih zbornic in raznih zveznih sekretariatov, ki so bili na voljo našim gospodarstvenikom za dajanje informacij in nudenje pomoči pri sklepanju poslov. Predstavniki slovenske gospodarske zbornice pa so ocenili, da poslovni center še ni zaživel tako, kot bi moral, vendar je bil kljub temu boljše organiziran in zamišljen kot lani.

Večina tujih razstavljalcev je zadovoljna s sklenjenimi posli, za njihove izdelke pa je bilo veliko zanimanje. Posebej uspešen je bil nastop tistih tujih razstavljalcev, ki so predstavili kmetij-

je predlog, da bi lahko blagovne liste z državami SEV usklajevali prav na ZV, kjer sta zgoščena največja ponudba in povpraševanje. Na velesejmu je namreč zbrana praktično celotna naša strojna, živilska, kemijska in tekstilna industrija ter druge, zato bi bilo bržčas najbolj razumljivo, da se na velesejmu ustvarja in uresničuje jugoslovanska poslovna politika do tujine. Vzhodnoevropske države so namreč že zdavnaj sprejele velesejem kot instrument pri uresničevanju dolgoročnih sporazumov o trgovinskem sodelovanju z našo državo. Prikazali so svoje izvozne možnosti, hkrati pa so si z zanimanjem ogledali raz-

Del razstavnega prostora

ske mehanizacijo, opremo za gradbeništvo in rudarstvo, gospodarska vozila, obdelovalne stroje, stroje za živilsko, tekstilno, kemijsko, grafično in elektroindustrijo. Posebno pozornost so posvetili izdelkom, ki so bili izdelani na osnovi kooperacije z našimi OZD. Sejemske dneve so izkoristili za razprave in pogovore o nadaljnjih možnostih kooperacije in drugih vidikih sodelovanja jugoslovanskih in tujih proizvajalcev. Poslovni stiki med tujimi in našimi gospodarstveniki so bili v znamenju iskanja različnih možnosti za prodajo na naš trg. Sklenjeni dogovori v času ZV pa so pokazali, da so možnosti velike in ugodne, če sodelovanje temelji na dolgoročnih dogovorih.

Kljub temu da je velesejem pomembna mednarodna poslovna institucija, pa je po mnenju nekaterih še vedno pre malo izkoriščen za napredek in izboljšanje bodočih bilateralnih in multilateralnih gospodarskih odnosov. Nekaj zamere gre na račun naše administracije. Slišati

stave naših posameznih industrijskih panog. Tudi države v razvoju so iz leta v leto številneje zastopane, po konceptu in organizaciji pa domala ne ostajajo za drugimi razstavljalci. Z izdelki končne proizvodnje so opozorile na svoje stvarne možnosti.

Naše podjetje smo predstavili z eksponati: sobnimi, vhodnimi, garažnimi, dviznimi garažnimi vrati, MIKO garnituro, opažnimi ploščami, STIKOM-4 in zidaki ISO-SPAN. Poleg tega je bil v času sejma obiskovalcem dostopen tudi razstaveni prostor trgovine, ki ima razstavljene vse naše izdelke.

Po obsegu in eksponatih je bil sejem podoben pomladanskemu. Vsi vidnejši predstavniki lesne industrije so razstavljali predvsem notranjo opremo, veliko manj je bilo opaziti stavbnega pohištva.

Ob zaključku lahko ugotovimo, da je bil interes potrošnikov za naše izdelke velik, kar vsekakor pomeni primeren komercialni uspeh.

Podelitev spričeval

V soboto, dne 17. septembra 1977 smo organizirali srečanje tečajnikov PK in podelitev spričeval (potrdil), ki je bilo v Mladinskem domu v Bohinju.

Vabljeni so bili tečajniki, ki so končali tečaj v zadnjih dveh letih. Od 60 povabljenih, se je srečanja udeležilo 23 tečajnikov.

Namen srečanja je bil poleg podelitev spričeval tudi medsebojno spoznavanje in izmenjava mnenj med zaposlenimi iz različnih TOZD.

Za popestritev srečanja smo povabili še Egona Miheličiča, ki nam je prikazal nekaj čudovitih diapozitivov naših gora.

Večjo udeležbo je verjetno preprečilo slabo vreme, saj je ta dan močno deževalo.

Srečanje je bilo prijetno in ugotovljamo, da je tudi uspelo.

Po sklepu sveta za izobraževanje se bodo spričevala v bodoče podeljevala sproti, takoj po končanem tečaju.

Blažević

Sklepi samoupravnih organov

SDS (27. 9. 1977)

1. Sprejel je predlagano sistemizacijo nabavnega oddelka, spremembe v prodajnem sektorju in oddelku za organizacijo poslovanja in AOP.
2. Sprejel je smernice kot pripomoček k sestavi plana za naslednje leto.
3. Sprejel je predlog terminskega koledarja za leto 1978.
4. Potrdil je samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev med DO Slovenijales — trgovina, TOZD 700 Troples Ljubljana in LIP Bled ter za podpisnika sporazuma pooblastil Janeza Petermana.
5. Informiran je bil o poslovanju za čas od 1. 1.—31. 8. 1977 ter tudi o predvidenem ustanavljanju temeljne banke za Gorenjsko.

Svet za družbeni standard (9. 9. 1977)

1. Obravnaval je dodelitev 1-sobnega stanovanja v Rožni ulici 12 v Bohinjski Bistrici in ugotovil, da sta za to stanovanje dve kandidatki. Imenoval je komisijo v sestavi Franca Mencingerja, Franca Bučarja in Ivana Robiča, ki naj pregleda vse letošnje prosilce, prouči stanje in stanovanja dodeli.
2. Odobril je plačilo računov OŠ Bohinjska Bistrica za nakup iso-spana in opažnih plošč za ureditev sanitarij in kuhinj v Fažani.
3. Za gasilsko tekmovanje pionirjev in gasilcev je odobril nakup pokala.

SKLEPI

seje zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti, ki sta bili 5. 10. 1977:

Zbor združenega dela:

1. Pripraviti je treba program razvoja tekstilne industrije v občini.
2. Proučiti je treba možnost za integracijo oz. tesnejše sodelovanje gostinstva na Bledu, Bohinju in celotni občini.
3. Izdelati je treba program razvoja malega gospodarstva v občini Radovljica.

Zbor krajevnih skupnosti:

1. Obravnaval je delegatsko vprašanje KS Bled v zvezi z dežurno službo lekarne na Bledu in v Radovljici. Delegati vseh zborov so sprejeli sklep odnosno zahtevo, da mora delovati v občini Radovljica dežurna lekarna; stališče skupščine je treba posredovati izvršnemu odboru regionalne zdravstvene skupnosti v Kranju.

terialov, dimenzij, oblike, raznovrstnosti lastnosti (tehnične, konstrukcijske, mehanske, fizikalne, kemične, električne, akustične, termične in druge).

Toliko je vseh teh vplivov in okolnosti, katere mora obravnavati in uskladiti določena komisija, podjetja pa zagovarjajo vsak svoj predlog ali pripombe, ker želijo iziti iz bitke neporaženi. Kaj predstavlja za neko podjetje samo kakovost vgrajenih materialov, če je npr. po svojem načinu proizvodnje vgrajevalo v izdelek material II. vrste, v predlogu standarda pa je določeno, da se uporablja surovina I. vrste? To lahko pomeni za to podjetje totalni poraz, ker se je uspravalo ob tem principu proizvodnje, dosegalo prekomerni dohodek v škodo trga in potrošnikov. Razumljivo, da je v takih primerih tudi borba za priznanje obstoječega dolgotrajna, ki se seveda konča v delu in sporazumu komisije na osnovi najboljšega predloga, ki bo nudil trgu in potrošniku kakovostni izdelek.

Standardi za panogo

Poleg JUS poznamo tudi standarde za panogo, ki si jih lahko organizacije združenega dela in ostali postavijo v okviru medsebojnega poslovnega sodelovanja ali enotnega tehničnega sistema s splošnim samoupravnim aktom.

Standard za panogo ne sme nositi ime ali označb JUS, mora pa vsebovati opombo o usklajenosti s predpisom, izdanim na podlagi zakona o standardizaciji.

Interni standardi

Kakor nam je poznano, proizvaja naša organizacija združenega dela več izdelkov, za katere še ni predpisan obvezni JUS npr.: opažne plošče, iso-span, stropne in stenke obloge, vhodna vrata, garažna vrata, dvizna garažna vrata, razno pohištvo ter kovinske izdelke in opremo.

Tako v lesni industriji kakor v ostalih panogah je še množica izdelkov, za katere še ni predpisan obvezni JUS.

Poznano nam je, da so za industrijsko serijsko proizvodnjo nekega izdelka potrebne daljnosežne predpriprave vseh faktorjev od analize trga, surovine, delovnih priprav, strokovnih kadrov, kvalifikacijske strokture zaposlenih, energije, varstva pri delu itd. do podrobnega načrta izdelka, kalkulacij, tehničnega in

ni po podjetju, da bi ugotovili iz »prve roke«, če delo poteka po predpisih zakona o standardizaciji odnosno po JUS po naročilih in določilih dokumentacijskega gradiva ali po internem standardu.

Zakaj tako? Enostavno zato, ker so za neizpolnjevanje zakonskih predpisov določene visoke kazenske sankcije (o katerih bo še govora) odvisno od vrste in teže kršenja predpisov, odgovorna oseba tudi z zaporom do desetih let, denarne kazni pa do 20.000 dinarjev, gospodarska organizacija pa do 1.000.000 din.

Od nas samih torej odvisi, kako mirno bomo spali. V izpolnjevanju zakonskih predpisov o kakovosti izdelkov je zajet sleherni program na slehernem delovnem mestu, ker je vsaka delovna faza sestavni del končnega izdelka. Končni izdelek, ki gre na trg, mora imeti usklajene vse kakovostne značilnosti, ki jih določa JUS, standard za panogo, interni standard ali tehnični opis izdelka.

Pod poglavjem »interni standard« sem problematiko komentiral namenoma nekoliko bolj obširno, da bi v skrajšani obliki podal tisto, kar je za nas vse in našo panogo dejavnosti najbolj pereče in tudi obvezno, kar sem omenil uvodoma že v prvem stavku v predhodnem Glasilu in v zadnjem odstavku, da si norm kakovosti ne more izmišljati, postavljati ali tolmačiti vsak na svoj način.

Interni standard ali tehnični in kakovostni opis izdelka sta za nas enako obvezna kakor JUS.

Predpisovalec standarda za panogo ali internega standarda je dolžan poslati pristojnemu inšpekcijskemu organu, ki to zahteva, izvod treznega standarda.

Za izdelke, za katere ni predpisov JUS, imamo osvojene interne standarde, in sicer za:

- opažne plošče (izvoz in domači trg)
- iso-span
- stropne in stenske obloge

Manjka nam še pet internih standardov, ki jih za sedaj še nadomešča tehnična in kakovostna dokumentacija.

Najbolj pereč problem v zvezi standarda so bila do nedavna notranja sobna vrata, za katera bi bilo zaradi raznih momentov sila težko postaviti odgovarjajoči interni standard. Ker je bil JUS za notranja vrata dejansko izven veljave (zastarel iz leta 1962), je bil z revizijo tega in na osnovi novih dosedanjih dosežkov in razvoja osvojen nov JUS, ki je stopil v veljavnost uporabe 15. 9. 1977.

Z novim JUS za notranja vrata so se norme kakovosti in dimenzij sicer razširile in deloma

prilagodile obstoječemu sedanjemu stanju, ker so nekatera določila zajeta le načelno, vendar pa je novi standard stopil na prste nekaterim pogodbam za dobavo vrat, katere norme kakovosti niso v skladu s predpisi novega standarda. Za vse te primere moramo dobiti posebno dovoljenje za proizvodnjo in prodajo, saj verjetno nekatere stavbe že stoje, druge pa so v gradnji. Na osnovi tega standarda se bodo morali prilagoditi modularnim meram tudi projektanti, ali pa bo naročnik vrat moral predložiti dovoljenje Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo, da mu lahko izdelamo določeno število vrat do določenega roka izven predpisov JUS, kakor to določa zakon.

Kaj določa zakon o standardizaciji glede internih standardov: — organizacije združenega dela lahko določijo s samoupravnim splošnim aktom lastne standarde za izdelke in dela, za katere ni predpisan obvezni JUS. Z internimi standardi se določajo zlasti:

— namen, lastnosti in značilnosti izdelkov, del oz. storitev — delovni in drugi postopki.

Interni standardi se predpisujejo po postopku in na način, ki sta določena v samoupravnem splošnem aktu tistega, ki predpisuje interne standarde. Način sprejemanja internih standardov pri našem podjetju bom opisal v nadaljevanju v prihodnji številki Glasila.

Izdelki, narejeni po standardu za panogo ali internem standardu, smejo v promet le, če izpolnjujejo pogoje in zahteve, ki jih določata omenjena standarda.

Kako določamo kvaliteto izdelkov, namenjenih za tržišče, določa 8. člen zakona o standardizaciji:

Organizacije združenega dela so dolžne pri opravljanju svoje dejavnosti med delovnim procesom zagotoviti, da se izpolnjujejo pogoji in zahteve, ki jih glede značilnosti kakovosti proizvodov, del oziroma storitev določajo predpisi, izdani na podlagi tega zakona in kontrolirati kakovost proizvodov, storitev in del ter njihovo usklajenost s predpisanimi lastnostmi in značilnostmi.

Preden da proizvod v promet, se mora organizacija združenega dela, ki daje proizvode v promet, prepričati, ali proizvod ustreza pogojem in zahtevam, ki so določeni s predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona in to storiti pod pogoji in na način, ki jih določajo omenjeni predpisi.

Razmislimo o teh zakonskih predpisih, kaj smo že imeli, kaj imamo sedaj in kaj bi po zakonu morali imeti!

(Se nadaljuje)
T. Sedlar

Kakovost in še kaj...

V pretekli izdaji Glasila smo se na kratko seznanili z bistvom ZAKONA O STANDARDIZACIJI, odnosno NORMAH KAKOVOSTI, v tem nadaljevanju pa se bomo nekoliko zadržali pri predpisih, kako pridemo do kakovostnih meril, kdo standarde izdaja in postopek za sprejem internih standardov.

Jugoslovanski standardi se označujejo s skrajšano oznako JUS in s posebnimi oznakami po klasifikaciji standardov, ki jih določa Jugoslovanski zavod za standardizacijo.

Jugoslovanski standardi, ki so usklajeni z mednarodnimi standardi, vsebujejo opombo o usklajenosti in označbo mednarodnega standarda, s katerim so usklajeni.

V skladu s politiko in cilji, ki so določeni z družbenim planom Jugoslavije, sestavi Jugoslovanski zavod za standardizacijo letni in večletni program standardizacije, v okviru katerih se odvija delo.

Pri pripravljanju teh programov sodeluje z zainteresiranimi organizacijami združenega dela, gospodarskimi zbornicami ter drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi in z organi družbenopolitičnih skupnosti.

Z družbenim dogovorom se med zainteresiranimi določi način in oblike sodelovanja.

Pri Jugoslovanskem zavodu za standardizacijo obstoja svet za standardizacijo, ki obravnava vsa načelna vprašanja glede izvajanja zakona in vpliva zainteresiranih. Ta svet sestavljajo predstavniki republik in avtonomnih pokrajin, predstavniki zveznih upravnih organov in organizacij, ki jih določa Zvezni izvršni svet.

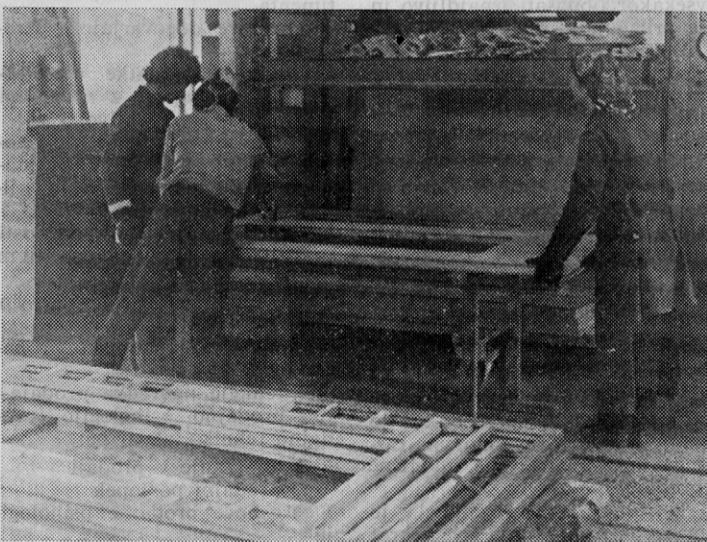
Za pripravo predlogov JUS so v zavodu komisije za standardizacijo. Za člane komisij se imenujejo strokovnjaki za ustrežna področja oziroma panoge iz organizacij združenega dela in drugih zainteresiranih. Ustanovitev komisij za standarde in način njihovega dela uredi natančneje s svojim predpisom direktor zavoda.

Komisije dejansko opravijo vse strokovno delo, obravnavajo predloge, dajejo mnenja, izdelajo osnutke, obravnavajo mnenja, pripombe in predloge, ki izhajajo

iz javne obravnave in določajo končno besedilo predlogov.

Osnutek jugoslovanskega standarda se da v javno razpravo, ki traja najmanj 3 mesece ali tudi več, da v tem času vsi zainteresirani lahko dajo svoje pripombe in predloge.

Po uskladitvi mnenja in stališč članov komisije na podane pripombe in predloge postane standard zrel za objavo in uporabo. Predpis o jugoslovanskem standardu izda direktor Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo, ki se objavi v Uradnem listu SFRJ, standard pa objavi zavod v posebni izdaji.

Pri lepljenju vhodnih in garažnih vrat v Mojstrani se oblogo pritrdi na skelet s sponkami, tako da ne pride do premika v stiskalnici

Kakor je razvidno iz tega kratko opisanega postopka, ki ga določa zakon, je od predloga do objave standarda zelo dolga pot, ki včasih zaradi posebnih interesov kake organizacije združenega dela povzroča komisiji tudi večje težave in podaljšano obravnavo predloga, da pride končno do sporazuma.

Vzemimo npr. primer, da se tri organizacije združenega dela ukvarjajo s proizvodnjo nekega proizvoda, za katerega še ne obstoji JUS. Vsaka od teh proizvodnih podjetij pride do izdelka na svoj način tako po tehnološki plati kot npr. kvaliteti vgrajenih ma-

kakovostnega dokumentacijskega gradiva do pridobitve proizvodnega dovoljenja — registracije (če ni izdelek zajet v osnovni ali dodatni registraciji) preko gospodarske zbornice do registra pri gospodarskem sodišču.

Ne smemo se čuditi, če se včasih kje kaj zatakne, upravičeno ali neupravičeno in če zaradi navidezni malenkosti nastopijo za posameznike pa tudi za organizacijo združenega dela težki nervozni trenutki ob prihodu tržne inšpekcije. Kaj pa sedaj — vprašanja letijo na vse stra-

Nujne so dopolnitve

(iz Delavske enotnosti)

»Strinjamo se, da so potrebni premiki, vendar ne na škodo zavarovalca, ki se v primeru bolezni ne sme znajti v negotovem položaju!«

»V sindikatu organizirani delavci se strinjamo, da so potrebni premiki v ureditvi zdravstvenega varstva, tako da se bo razvoj zdravstvenega varstva in potrošnja zdravstvenih storitev oblikovala na podlagi odločitve delavcev v združenem delu o njihovih potrebah in njihovih dohodkovnih sposobnostih glede ravnih zdravstvenega varstva, ki si ga želijo zagotoviti. Zato menimo, da se je potrebno na samoupraven način dogovoriti za konkretizacijo že sklenjenega samoupravnega sporazuma o skupnih nalogah pri uresničevanju temeljev planov zdravstvenih skupnosti v SRS v letih 1976 — 1980, ki zadevajo urejanje pravic delovnih ljudi in občanov do zdravstvenega varstva«, so poudarili na seji predsedstva RS ZSS.

Vendar menimo, da do teh premikov ne sme priti na škodo ak-

tivnega zavarovanca in da ti premiki ne smejo zoževati njegove pravice iz zdravstvenega varstva — oziroma ga v primeru bolezni siliti v negotov socialni položaj ter postavljati pod vprašaj v vseh dokumentih zapisano solidarnost. Menimo, da predloženo gradivo v sedanji fazi ne vsebuje dovolj jasno opredeljenih družbenopolitičnih osnov za jav-

no razpravo. Delavec v združenem delu iz tega gradiva ne more jasno videti svojega položaja, svojih pravic in obveznosti v bodoče v okviru dodatnega programa.

Na ta skupni imenovalec lahko strnil razpravo predsednika RS ZSS o gradivih za samo-

(Nadaljevanje na 5. strani)

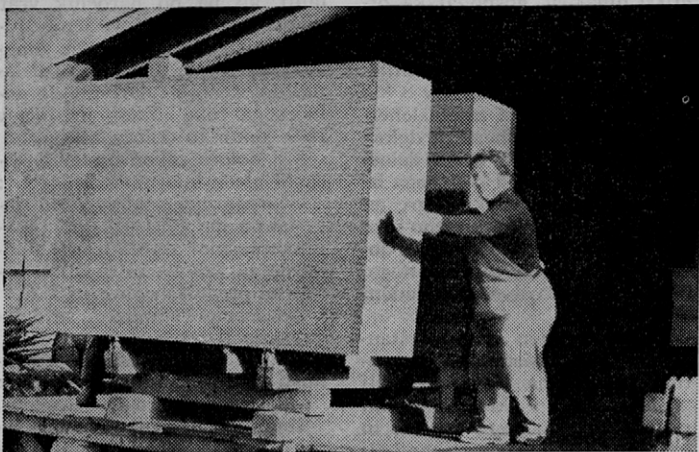
Misel o varstvu pri delu

Ko človek čita razna obvestila o težkih nesrečah pri delu, se s strahom utrne misel, kako imamo v naši delovni organizaciji urejeno, da ne bi prišlo do kaj podobnega tudi pri nas.

Ni dovolj, da imamo pravilne usklajene z zakonom, razmnožene v tisoč in več izvodih

delavca sprejeti, kako in na kakšno delo ga razporediti in mu dati iz dela pripadajoče pravice in dolžnosti.

Žal pa je premnogokrat naš odnos do napisanega drugačen. Ne želim to misel posplošiti, da ni skrbi za uresničitev zapisanih obveznosti, pač pa se uresničuje

Lepo, ampak previsoko zložene plošče so že bile vzrok težke poškodbe

ter razdeljene med zaposlene. To naj bo začetek napisane skrbi za človeka in dokaz navzven, kako lepo in prav je poskrbljeno za vse.

Ali je to dovolj? Ali našo odgovornost do varstva pri delu, do zaposlenih s tem opravljenim pravno administrativnim delom že lahko odložimo. Nikakor ne. S tem smo le potrdili, da vemo, kako morajo biti urejene delovne razmere, da bo delo varno in neškodljivo. Potrdili smo, da nam je poznano, kako moramo

prepočasi in misel tudi še ni zajela nekaterih vodilnih in vodstvenih oseb in tudi delavcev samih.

Ali so potrebni člaki z naslovom »Koliko časa še«, »Red in snaga v oddelku opažnih plošč«. Da, potrebni so in še kako potrebni!

Opozorilo tov. Bojane iz Bohinja je vredna posnemanja in pohvale. Verjetno se je s tesnobo pri srcu odločila za pisanje člankov. Takrat še ni vedela, pa vendar bi upravičeno pričakova-

Tudi tako ni prav

la na dober odmev njenega glasu. Z odobravanjem smo prebrali, še kaj napiši.

»Korajža ni dr...«. Pišite o tej problematiki še ostali, tudi iz drugih TOZD. SI

nje porabe časa za analizo prodajnih področij in posameznih kupcev. Med bistvene faktorje uspešno organiziranih prodajnih poslov se štejejo:

- vodenje kartoteke kupcev
- razširitev kroga kupcev
- določitev števila smotrnih obiskov na dan
- dan obiskov
- planiranje obhoda (marš rut)
- evidenca o povprečni vrednosti naročila
- koncentracija poročanja.

Način priprave kontrole in revizije vsakega obiska pri kupcu

Preverjene so sledeče smerice:

- Kakšna je stroka in delo kupca in prodajno področje propagande, razvoj prodaje in zaloge blaga?
- Kdo mu je pravzaprav sogovornik?
- Kako se obnaša in za kaj se posebej zanima?
- Kaj je kupec dosedaj kupoval pri nas?
 - a) lansko leto skupaj
 - b) lansko leto v istem obdobju
 - c) do zadnjega obiska
 - d) kakšen je plačnik
- Predvideni prigovori
- Prednosti in slabe strani konkurence
- Vprašanja v zvezi s planiranimi cilji
 - Kaj želimo in moramo prodajati
 - Kaj kupec potrebuje
 - Kakšne količine blaga potrebuje
 - Koliko želimo prodati
 - Kaj nameravamo še ponuditi
- Kako se lahko izpopolni oziroma podpre njegova propaganda in napredek prodaje.

Vprašanja v zvezi z metodologijo:

- Kako prirediti razgovor
- Kateri so bistveni argumenti dotičnega kupca
- Kako bomo odgovorili na predvidene prigovore
- Kaj je potrebno demonstrirati
- Kako bomo zaključili posel

Vprašanja v zvezi z revizijo: Po vsakem obisku potnik preveri sam sebe:

- Če je ustvaril planirane cilje?
 - Kaj je bilo dobro in uspešno v prodajnih razgovorih
 - Kaj bi lahko še boljše opravil
 - Kako bo postopal pri naslednjem obisku
 - Kdaj je najprimernejši naslednji obisk
 - Ali obstaja potreba po naknadnem dopisu
- Navedeni pogoji zahtevajo obvezne priprave in šolanje potujočih trgovcev.

Trgovski potnik kot simbol podjetja

Spoznanje prodajnega razgovora kot interakcije nas prepričuje, da potujoči prodajalec deluje kot simbol podjetja. Zaradi napredovanja tehnike se ljudje vse preveč usmerjajo na svoje TV sprejemnike in premalo na direktne kontakte, zato pripada osebnemu stiku velika vrednost. Trgovski potnik je osebni poslanec, živi simbol proizvoda, kakor tudi podjetja. Koliko so sprejemljivi modeli marketinga, je na koncu odvisno od sposobnosti ljudi, ki jih sprovajajo v življenje. Lahko so delavci v proizvodnji kot ostalo osebje po naših uradih še tako pridni in sposobni, manjka tistega živega faktorja, ki bi ves ta učinek prenesel na kupca; pa tudi mnenje, želje in upe, ki naj bi jih prinesel s seboj ob vrnitvi v podjetje.

Delovanje potujočega trgovca je treba uvrstiti v premostitvena sredstva med podjetjem in številnimi ljudmi, ki poslujejo z našimi ponudbami.

Delo trgovskega potnika mora biti kos strokovnim in etičnim zahtevam.

(se nadaljuje)

Z. Jirasek

Vloga trgovskega potnika v pogojih sodobnega tržišča

Profesor Robert Müller, evropski strokovnjak za vprašanja za napredek prodaje, deluje v Avstriji, Nemčiji in Švici.

Trgovski potnik izpolnjuje svoje naloge že izpred zgodovine. Takoj, ko je poslovanje nudilo več blaga, kot je bila potreba na trgu, je bil potreben trgovski potnik, ki je te viške zamenjal za druge poslovne viške, pogosto tudi na velike razdalje.

Zanimivo je, da sta že takrat bila bistvena dva faktorja, ki sta karakterizirala duhovno pripravljenost trgovskega potnika:

- strokovno znanje
- vzorno etično obnašanje

Kaj o tem dobesedno piše v odgovarjajoči literaturi? Da je v vsaki trgovini bil veliko več kot danes vezan na svojo klientelo in ni imel možnosti svoje poslovne poti menjati po želji. To izhaja iz tega, ker je v takratnem času poznavanje nekaterih cest in zaupanje naklopijenih domačinov zraven cest bila neprecenljiva vrednost. Od očeta na sina se je prenašalo poznavanje teh poti.

Ni bilo razgledanega človeka, ki bi lahko pomislil, da se na ta ali oni način izgubi prednost, katera je bila predpogoj za njegovo uspešno delo. Nesoglasje med kupcem naj bi se premostilo z lastno denarnico, ker je bila potrebna cela delovna doba, da se osvoji tako trgovsko sožitje.

To kar je veljalo za takratni čas, velja tudi še danes, čeravno poslujemo v popolnoma drugačnih pogojih in okoliščinah. Trgovski potnik mora združevati strokovno znanje in visoko moralo.

Danes se blago ne more nekontrolirano proizvajati in kupovati, da bi se prodalo. Ugoden izgled za prodajo imajo samo tisti proizvodi in usluge, ki najbolj odgovarjajo današnjim in jutrišnjim potrebam. Danes tudi to ni dovolj — potrebne so primerne metode poslovanja, da

bi se različne potrebe uskladile in postavile na isti imenovalec z različnimi ponudbami.

Igra ponudbe in povpraševanja se odvija po sledih velikih tržnih poti, tako se celo gospodarsko življenje nepretrgoma spreminja, nekaterim nudi nove možnosti obstanka, nekaterim pa postaja eksistenca vprašljiva.

Da bi se uskladili odnosi med ponudbo in povpraševanjem, je bila potrebna nova gospodarska filozofija, ki jo označujemo pod pojmom **MARKETINGA** in jo kot tako razumemo. Za tako filozofsko usmerjanje so potrebna po mnenju strokovnjakov naslednje poti:

1. zavestna in usmerjena orientacija vseh faktorjev in kriterijev podjetja na prodajo in potrošnja,
2. ustvarjalna oblikovana vloga sistematičnih raziskav tržišča,
3. razmišljanje o povezavi v cilju tako znotraj marketinga kot v sistemu podjetništva,
4. poudarek na diferencirano obdelavo tržišča.

Za vse te poti je delo trgovskega potnika v

- zavestni orientaciji vseh faktorjev podjetja,
- sistematični raziskavi in obvladanjem tržišča,
- razmišljanju o povezanih enotah in predvideni obdelavi tržišča.

Da bi se izpolnile te naloge trgovskega potnika, mora razpolagati z obširnimi znanjem in strokovnimi vrlinami. Kot predpogoj je treba upoštevati ugodno oceno, kar pomeni ugled trgovskega potnika v javnosti.

VSESTRANSKI UGLED TRGOVSKEGA POTNIKA

Težak vendar ustvarljiv

Da se ta ugled ustvari, je potrebno sledeče:

- omogočiti potniku odgovarjajočo izobrazbo, podprto z uvajanjem treningov v tej smeri,

— nuditi potniku jasna navodila, pa tudi odgovornost,

- nenehno razlagati sodelavcem v podjetju, da se mora delo potnika podkrepiti,
- negovati ugled potnika med klientelo, v kar spada tudi dosledna kadrovska politika, ker ni priporočljivo, da kupca naenkrat obišče drugi potnik,
- trgovski potnik se mora vsekakor obnašati iznajdljivo in se prilagajati situacijam.

Dogaja se med potniki, ki so sicer sposobni delavci, da se v razgovorih s kupci nenehno pritožujejo na svoje podjetje in določene osebe; obstojajo tudi taki, da ko pridejo v lastno podjetje, zelo radi govorijo o cenejših ali dražjih lokalih, o lepih uslužbenkah, slabih cestah in podobnih stvareh, ne zavedajoč se, da s tem škodujejo sami sebi, da s tem razvrednotijo tudi svoje velike sposobnosti in poslovne uspehe.

Odklanjanje predsodkov

Za odklanjanje predsodkov je najboljše zdravilo smotrna razlaga učinka negovane in etične prodaje.

Potrebno je razlagati, da je masovna proizvodnja šele takrat dovršena, ko potrošnik blago kupi. Če se samo proizvaja in se to blago uskladiščuje, pri čemer zmanjšuje skladišni prostor, nastopijo težave in sledi ustavev proizvodnje. Takrat smo primorani informirati javnost, da prodaja spada v proizvodnjo.

Vzdržljivost je zelo visoka in potrebna predpostavka vsakega prodajnega uspeha vsake borbe za priznanje tega poklica. Torej vsi prizadeti morajo doprinesati k informaciji in ugledu potujočega prodajalca.

Zahteve v pogledu znanja in sposobnosti potnika

Da bi lahko izpolnili vse svoje raznovrstne naloge, mora potnik razpolagati z določenim temeljnim znanjem. V praksi trgov-

skega potniki kažejo v posameznih podjetjih navidez zelo različno sliko. Pogosto se med seboj razlikujejo v letih, izobrazbi ipd.

Za uspešno delovanje bi sleherni potnik moral poznati:

- zgodovino organizacije in poslovno politiko podjetja, za katerega dela,
- točno sestavo lastnega asortimenta,
- osnove odgovarjajoče stroške,
- osnovne podatke o celotnem krogu kupcev z njihovimi težavami in perspektivo,
- čimveč podrobnosti o svojem prodajnem področju, tamkajšnjih kupcih, predvsem njihovo poslovno moč,
- med ostalimi tudi možnosti razširitve poslovanja na tem področju,
- konkurenco proizvoda in poslovno politiko,
- osnovno ekonomsko propagando,
- temelje napredka prodaje,
- prodajno psihologijo, prodajno tehniko, zlasti pa:

- obnašanje v prodaji
- prodajni postopek
- osnove prodajne psihologije
- motiviranost nakupa
- ugoden vpliv na odločitev o nakupu
- negativne vplive obnašanja ob priliki prigovorov kupcev
- pravilna obrazložitev cen za blago, ki ga nudi dodatna ponudba
- doseganje odločitev o nakupu
- uspešen zaključek prodajnih razgovorov
- osnove preudarnega vpliva na javno mnenje.

Dobro organizirano delo trgovskega potnika

Ugotavljamo, da je danes potrebno veliko vedeti, če hočemo uspešno sodobno in ekonomsko prodajati. Zahteva se tudi dvig znanja na višjo raven, proučeva-

Kako napisati sestavek v glasilo

V Sloveniji izhaja po največjih podatkih 396 glasil delovnih skupnosti in še kakšnih 100 občasnih biltenov, katerih večji del dopolnjuje glasila zaradi njihovega dokaj redkega izhajanja. Več kot 60% glasil namreč izhaja enkrat v mesecu, 8 jih izhaja štirinajstdnevno, trije izhajajo vsak teden, preostala glasila pa izhajajo po potrebi, pretežno štirikrat v letu. Skupna, na en mesec preračunana naklada vseh glasil delovnih skupnosti na slovenskem je več kot 660.000 izvodov.

Prednosti	Pomanjkljivosti
ohranjenost objavljenih informacij, dokler ima bralec izvod glasila	zaposlenost in zato zmanjšana aktualnost objavljenih informacij
možnost, da bralec sam odloči, kdaj se bo z branjem informiral	nemoč bralca, da bi piscu takoj postavil vprašanja v zvezi z njegovimi mislimi in da bi dobil nanje takoj odgovore
možnost, da bralec informacijo večkrat prebere	zahtevana bralska usposobljenost in za branje dober vid
privlačnost zaradi likovnega izraza in zaradi slikovnih ponazoril	majhna možnost pisca, da predpostavi v kakšnih okoliščinah bo bralec bral, zaznaval in dojemal njegovo informacijo
preglednost nad informacijami zaradi dobrih naslovov	zahtevnost v pripravi informacij za objavo v glasilo
usmerjenost objavljenih informacij na tiste bralce, katerim se glasilo namenja, dostavlja, pošilja	slaba »komunikacijska kultura« bralcev, ki zaradi neznanja in neizkušenosti v pisanju za glasilo naredi dopisujejo
itd.	itn.

Dejavniki, ki vplivajo v obveščanju z glasilom
Proces obveščanja med dvema osebam ali med več osebami temelji na psihicnem in socialnem stiku med njima oziroma med njimi.

Poznane so štiri osnovne oblike psihosocialnega stika:

1. stik v mišljenju, ki poteka po posredovanju in razumevanju, izkazuje pa se v soglasju ali nesoglasju med udeleženci stika;

2. stik v čustvovanju, ki se pojavlja v naklonjenosti ali nenaklonjenosti udeležencev stika, pa jih zato združuje ali razdvaja;

3. stik v interesih ali zanimanjih, koristih, ki se lahko pojavlja ali v čustvovanju solidarnosti, podpiranja, soglašanja udeležencev stika, zavedajočih se skladnosti svojih interesov, ali pa se pojavlja v čustvovanju razprtja udeležencev stika, zavedajočih se nasprotij v interesih;

4. stik v volji, ki se kaže v skupnem stremeljenju udeležencev stika, katerih delovanje je usmerjeno k istemu cilju ali k istim ciljem in za katerih uresničitev vsak po svojih močeh.

Kakšno mora biti sporočilo, da ga bo bralec v glasilo opazil in prebral?

Če hoče pisec informacije za objavo v glasilo delovne skupnosti — torej avtor sestavka — doseči, da bodo bralci opazili in prebrali ter s tem tudi doželi informacijo, mora upoštevati tele zahteve:

1. zavedati se mora vsebine in ciljev svojega sestavka — kaj torej hoče pri bralcih doseči;

2. informacijo v sestavku mora podati na zanimiv in privlačen način;

3. stremeti mora za tem, da vzpostavi s svojim pristopom v informaciji uspešen stik z bralci — v tem bo uspel, če bo upošteval njihove osebne lastnosti in razmere, v katerih živijo;

4. informacija mora biti podana na razumljiv način.

Drugi dejavniki, ki delujejo na učinek sporočila v medsebojnem obveščanju, so še:

1. bralčeva dovzetnost, sprejemljivost in dostopnost ter njegove razločevalne sposobnosti;

2. vplivi družbenih skupin in norm na bralca;

3. medosebno razširjanje sporočil in navezanost bralca nanj;

4. vpliv mnenjskega vodstva v oblikovanju bralčevih mnenj in stališč;

dov. To pomeni v statističnem izražanju, da pride v SR Sloveniji na vsakega v naši republici zaposlenega delavca v družbenem sektorju po en izvod glasila vsak mesec.

Prednosti in pomanjkljivosti glasila delovne skupnosti

Kakor vsako med razpoložljivimi načini za obveščanje ima tudi glasilo delovne skupnosti določene prednosti in pomanjkljivosti. Med njimi so omembe vredne zlasti tele:

novano kombinirano ameriško-francosko gradnjo informacije. Zanj je značilno, da že v uvodu poda jasn pregled nad bistvenim v obravnavanem dogodku pojavu ali problemu, potem pa nakaže njegovo razvojno pot od začetka do konca v skrajšani obliki. Pisec v uvodu odgovori na osnovna vprašanja KAJ, ZAKAJ, KDO, KAKO, KJE, KDAJ, KDO JE VIR INFORMACIJE, KAKŠNE SO GLAVNE OZNAKE OSEB, O KATERIH INFORMACIJA SPOROČA, KAKŠNE SO OKOLIŠČINE IN KAKŠNI SO VZROKI TER KAKŠNE POSLEDICE. Potem pa v nadaljevanju obnovi opisovanje dogodka, pomeni ali problema od zapleta, stopnjevanja zanimivosti in napetosti do razpleta.

Bralec tako grajene informacije, če je manj zahteven, manj razveden, manj zainteresiran, ima možnost že samo iz uvoda zvedeti za njeno bistvo. Če pa ga vsebina zanima, pritegne, bo verjetno vztrajal in informacijo

prebral do konca. Se pravi, da se lahko sam odloči, koliko časa bo v komunikaciji s piscem!

Tako grajeni informaciji pravimo tudi kratka zgodba, seveda če je ustrezno opremljena z naslovom, nadnaslovom in podnaslovom. Ta vrst je zelo brana in v glasilu delovne skupnosti dokaj čislana. Manj zainteresiranemu bralcu največkrat zadošča že sam uvod tako zgrajene informacije v objavljenem sestavku; bolj zainteresiranemu bralcu pa omogoča takšen način gradnje, da se dodobra seznanji z bistvenim in s podrobnostmi.

Sklepna misel

Pisati v glasilo delovne skupnosti se je mogoče naučiti. Vsaka informacija mora nuditi primerljive podatke in ugotovitve o stanjih, vzroke in posledice, nakazati odgovornost in možnosti, načine, da se ugotovljeno stanje spremeni. V samoupravno odločanje usmerjena informacija mora predstaviti problem, pojav ali dogodek, nakazati možnosti, da se problem, pojav ali dogo-

dek obvlada, preušmeri ali spremeni, in ponuditi mora več variantnih poti za to.

Vsaka informacija za objavo v glasilo delovne skupnosti mora biti resnična komunikacija med piscem in bralcem, kakor da bi pisec neposredno pripovedoval svojim bralcem tisto, kar se je namenil opisati v sestavku. Tako je namreč tudi mogoče pričakovati, da se bo bralec odzval na smisel informacije v objavljenem sestavku in tudi sam napisal sestavek v glasilo.

V tem povzetku gradiva sem skušala prikazati nekakšna napolta, kako napisati vest, sestavek, obvestilo — informacijo (v gradivu gre sicer v pretežni meri za samoupravne informacije).

Poskusite, pišite o dogodkih; sprva v kratki vsebini, kasneje že lahko več. Marsikaj se dogaja v naši DO, kar bi bilo zanimivo za ves kolektiv; marsikdo je tudi med nami, ki ima smisel za pisanje. Torej, na delo, pomagali bomo! Naj bo naš časopis res množično komunikacijsko sredstvo in tribuna kolektiva!

Nada

Počitniški dom v Seči

Kratek je čas sezone v počitniškem domu, saj traja komaj še 75 dni. Pred nekaj leti je bil dom odprt približno 100 dni. Nič drugače ni v drugih domovih.

Kaj je temu vzrok?

Kot prvo je gotovo neprimerno vreme, ki nam je redčilo goste celo v posameznih izmenah in drugič opustitev organizacije oddiha borcev, zaslužnih delavcev, zdravstveno in socialno šibkih in organizacija seminarjev. O rezultatu poslovanja v domu v tej sezoni vas še ne morem seznaniti, ker podatki še niso zbrani, gotovo pa bo nekaj slabše kot v letu 1976 in to zaradi podražitve nekaterih prehrabnih artiklov v času sezone.

Kako smo bili zadovoljni?

Kakor vsako leto so se tudi letos zaposleni v domu prizadevali, da bi ustregli željam gostov. Mnogo je bilo priznanj tem ljudem in le zelo redki so dali pripombe na malenkosti, katere pa doma prezrejo.

Koncert iz naših krajev

V soboto, 24. septembra 1977 ob 19.30 je OO ZSMS TOZD Tomaž Godec v sodelovanju z RTV Ljubljana in Ljubljansko banko organizirala javno glasbeno oddajo Koncert iz naših krajev.

Koncert je potekal v osnovni šoli dr. Janez Mencinger v Boh. Bistrici.

V začetku oddaje v imenu OO ZSMS gledalce in nastopajoče pozdravil Branko Stare.

V oddaji so nastopili Alpski kvintet s pevko Ivanko Kraševic, Mešani pevski zbor Gasil-

— odtok vode skozi ponikovalnico je preobremenjen in voda občasno stopa na površje,

— ob nalivih voda zamaka skozi balkonska vrata lesene pode pod toplim podom in ti že trohniijo,

— parkirni prostor ni zadovoljiv,

— s peskom posut prostor pred jedilnico je potrebno obložiti z betonom ali ploščami,

— balin prostor razpada,

— želja je za tenis igrišče,

— očistiti je potrebno bazene za vodo,

— dopolniti opremo sob,

— ureditev zapore ceste na dvorišče doma v medsezonskem času,

— odprto pa ostane še vprašanje gradnje bazena in nabava prikolic.

Če bomo to realizirali, bo velik prispevek v korist delovnega človeka.

O tem in še kaj naj bi razpravljali sindikati in posamezniki, saj so dobri predlogi za izboljšave v počitniškem domu vedno zaželeni.

SI

skega društva Čejnjica pod vodstvom Tineta Arha, Tamburaški mladinski orkester Boh. Bistrica pod vodstvom Egona Miheliča ter Veseli planšarji; o razvoju kulture v Bohinju je govoril Janko Stušek, program pa je povezoval Brane Ivanc.

Mladinska organizacija se hvaljuje vsem nastopajočim za dober program, prav tako osnovni šoli, ki je odstopila dvorano, brez katere pa verjetno v Bistrici ne bi bilo kulturnih prireditev.

Branko Sodja

Nujne so dopolnitve

(Nadaljevanje s 3. strani)

upravne sporazume o nadaljnjih ukrepih, ki naj bi uresničevali politiko zdravstvenega varstva in ki jih je dala v javno razpravo Zdravstvena skupnost Slovenije.

Predsedstvo je menilo, da je treba ponovno proučiti več temeljnih perdlogov v gradivih. Na primer: sistem participacije. Mnogi razpravljalci so o tem obširno govorili in se zavzemali za enotno participacijo (če imamo delitev osebnih dohodkov po delu), hkrati pa poudarjali, da mora razprava o vsej tej problematiki potekati hkrati z razpravo v delovnih organizacijah na

področju zdravstva, in sicer, kdaj se bo naposled zdravstvo ustrezno reorganiziralo ter — ali morajo biti stroški resnično takšni, kot nam jih prikazujejo, zakaj najlažje je za tistega, ki ne plača, zvišati cene.

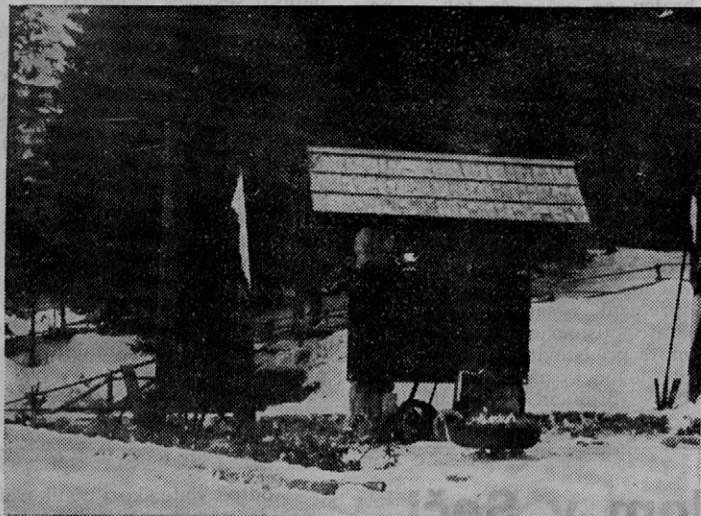
Glede na pomembnost vsebine, so poudarili na seji predsedstva, je potrebno gradivo dopolniti z dosedanjimi pripombami, ki so temeljne narave in šele nato začeti javno razpravo. Le-ta mora biti v vseh osnovnih organizacijah sindikata, hkrati pa je treba poskrbeti za obrazložitev, ki naj prikažejo, kako naj bi predlagani sistem učinkoval pri posameznih zavarovancih.

Pionirji so praznovali

Letošnje leto je pomembno pionirsko leto, saj poteka petintrideset let, odkar je bila v dne od 27. do 29. septembra 1942 na prvem kongresu USAOJ (Združene zveze antifašistične mladine Jugoslavije) v Bihaču ustanovljena Zveza pionirjev Jugoslavije. In prav zato je 29. septembra dan pionirjev.

pod Staro Pokljuko in brat Andrej-Boris 24. marca 1945 na Poreznu. Kasneje je bil proglašen za narodnega heroja.

Drugi dan, 29. septembra, so imeli pohod k spominskemu obeležju Marije Zumrove v Spodnjih Gorjah, k spomeniku žrtvam v Srednji Radovni, na Pokljuko v Mejo dolino na grob

Spomenik padlim borcem Prešernove brigade na Pokljuki

Tudi na osnovni šoli bratov Žvan« v Gorjah so ta dan pionirji praznovali. Že 28. septembra so odkrili v avli svoje osnovne šole spominsko obeležje prvoborcem bratom Žvan, ki so kar trije dali življenja za svobodo med NOB. Najstarejši brat Janez-Dravski, je umrl v letu 1962, brat Alojzij je padel že 8. avgusta 1941 na Jelovici, brat Jože-Tomo 24. decembra 1942 v Jeli

prvoborca Andreja Prešerna, v Majene (Pokljuko) na grob predvojnega komunista in revolucionarja-prvoborca Jožeta Finžgarja iz Slovenskega Javnika in na Goreljek (Pokljuko), kje je v Lovčevem hotelu preminil tretji bataljon Prešernove brigade.

To je bilo 15. decembra 1943, življenja pa je izgubilo 79 borcev.

Jože Ambrožič

Posebno šolstvo v radovljiški občini

Medtem ko je za osnovno šolstvo v radovljiški občini, če izvažamo prostorske probleme podružničnih nižjerazrednih šol v Ljubnem na Bohinjski Beli in v Češnjici, v zadnjih letih z izgradnjo novih šolskih objektov razmeroma dobro rešeno, se to ne bi moglo trditi tudi za razvoj posebnega šolstva.

Posebno šolstvo, ki deluje v okviru Zavoda Matevža Langusa Kamna gorica, ima svoje zunanje oddelke na Bledu, Bohinjski Bistrici in v Radovljici.

Na Bledu delujeta 2 oddelka s 17 učenci 6. in 8. razreda šolskih okolišev Bled in Gorje. Oddelka že dobrih pet let gostujeta v zgradbi Veletrgovine Spercija Bled, kjer so na voljo 4 učilnice in sanitarije, medtem ko za ure telesne kulture koristijo telovadnico TVD Partizan, ki je precej oddaljena od šolskih prostorov. V Bohinjski Bistrici sta dva kombinirana oddelka, ki združujeta 14 učencev štirih razredov. Za pouk koristijo eno

učilnico in druge prostore tamkajšnje osnovne šole.

V Radovljici je 8 oddelkov, od delek za delovno usposabljanje in oddelke podaljšane bivanja. Vseh deset oddelkov obiskujejo učenci osmih razredov iz šolskih okolišev Radovljica, Lesce, Lipnica in deloma Bleda.

Za te oddelke, ki zasedajo prostor v stari radovljiški osnovni šoli, je na voljo 9 učilnic, dva kabineta, delavnica, zbornica in kletni prostori, kjer je kuhinja šolskega centra Radovljica, v kateri se hranijo tudi učenci posebne šole. Navzlic temu pa po razsežnosti in razporeditvi prostorov ta objekt ne ustreza potrebam posebne šole.

Zaradi upadanja števila učencev v oddelkih posebne šole, računajo, da bo na oddelkih za usposabljanje na območju cele občine v prihodnje vključeno največ 120 učencev. Izobraževalna skupnost Radovljica se spričo tega zavzema, da bi združili vse zunanje oddelke na enem mestu v Radovljici, ker so za to najustreznejši pogoji. Z združitvijo bi odpadle kombinacije oddelkov iz dveh razredov. Z re. organizacijo, ki jo terjata takšna združitve pa predvidevajo pouk v 11 ali 12 oddelkih v katere bodo vključeni tudi oddelki za delovno usposabljanje in 2 oddelka podaljšane bivanja, s čemer bi omogočili napredovanje učencev tudi iz oddaljenih krajev občine.

Reorganizirana posebna šola bi zaposlovala enako število učiteljev kot jih sedanja, zato ne bi predstavljala večje finančne obremenitve izobraževalne skupnosti.

V programu izgradnje šolskih in vzgojnovarstvenih objektov je predvidena na zemljišču ob novi osnovni šoli v Radovljici tudi gradnja posebne osnovne šole ob upoštevanju meril za gradnjo posebnih šol in izkušnji novozgrajenih stavb posebne šole Kranj in Celje. Če ta načrt ne bodo mogli uresničiti pa predvidevajo, da bi se za radovljiško posebno šolo usposobila stavba v kateri deluje sedanja posebna šola, s tem da bodo učni in spremljajoči prostori čim bolj prilagojeni postavljenim normativom za tovrstne šole.

O nadaljnjem razvoju posebnega šolstva, njeni reorganizaciji in prostorskih možnostih, ki jih je nakazal izvršni odbor izobraževalne skupnosti, se bodo morali čimprej odločiti tudi delegati obeh zborov skupščine izobraževalne skupnosti in vsi zbori občinske skupščine Radovljica.

Bleje

Videli smo mnogo živine na polju, pa nič kaj tovarn. Vodič, ki nam je vedno opisoval pokrajine, njihove znamenitosti, običaje krajanov, nam je povedal, da je v tem predelu največ kmečkega turizma in se stanujoči največ bavijo z živinorejo in turizmom. Mimogrede povedano, iz teh krajev namreč izhajajo pasme krav, ki jih gojimo tu na Gorenjskem. Preden smo prečkali mejo iz Avstrije v Nemčijo, smo pač morali precej časa na meji čakati zaradi velike gneče na cestah, no, pa kljub nestrpnosti kdaj bomo pripotovali na našo končno postojalo mesto München, je bilo tudi to kmalu mimo in že smo drveli po lepo urejenem avtobanu proti glavnemu mestu Bavarske. Ob prihodu v mesto smo takoj naredili načrt, kaj si bomo ogledali, koliko časa bomo tu, koliko časa bomo tam, pa smo kaj kmalu ugotovili, da nam bo kar precej časa zmanjkalo, če si

bomo ogledali vse to, kar smo si pred prihodom želeli. Pot pod noge pravimo in z radovednostjo smo pričeli.

Najprej smo si s krožno vožnjo ogledali samo mesto v centru, njegove znamenitosti, nakar smo se ustavili pred velikim mestnim muzejem. Tu je bilo pa res kaj videti. Nismo verjeli, da bi potrebovali vsaj dva do tri dni, če bi si do potankosti lahko muzeje ogledali. Ko pa smo v več kot dvehurnem ogledu bili zopet na zbirališču, pa smo se o tem res sami prepričali. V muzeju so bili primerki iz raznih industrijskih vej, splošne zgodovine in drugi primerki stari tudi po več petsto let. Ogledali smo si avtomobile stare od »rojstva«, ko so avtomobili imeli še lesena kolesa, pa do najnovejšega mercedesa. Prav tako smo videli prve pričetke živilske, tekstilne, steklarske, železarske indu-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Tečaji za organizatorje športne rekreacije

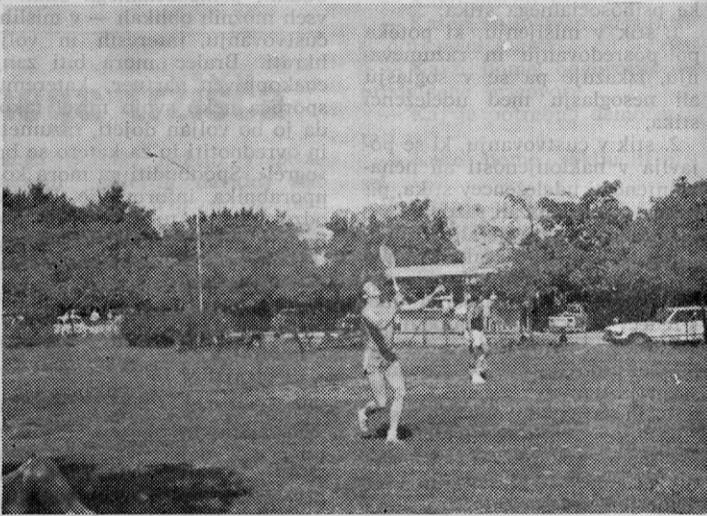
V Poreču je bil tudi letos organiziran tečaj za organizatorje športne rekreacije. Tečajniki so bili razdeljeni v dve izmeni od katerih je vsaka štela osemdeset ljudi. V prvi skupini sva bila tudi žitnik Franc (TOZD »TOMAŽ GODEC«) in Tomažin Janez (TOZD Podnart). Tečaj je trajal deset dni in je bil razdeljen v tri, vsebinsko različne dele.

Prvi del je vseboval predavanja iz organizacije športne rekreacije katera nam je posredoval vodja tečaja, tov. Malič Jože, predavanja iz športne medicine in predavanja o pomenu in vlogi športne rekreacije, kar nam

polno angažirati, če so hotele najti vse kontrole, in poleg tega priti čimprej na cilj.

Tretji del pa je vseboval medicinski test in preverjanja telesnih zmogljivosti po programu partizanskega mnogoboja.

Namen tečaja je popolniti pomanjkanje kadrov na področju rekreacije in s tem razširiti in popestriti področje športne rekreacije, za kar obstajajo velike možnosti. Potrebno bo razmisliti o vseh vrstah rekreacije. Za tiste, ki del dopusta izkoristijo v počitniškem domu LIPa Bled se lahko z majhnimi sredstvi uredi nekaj športnih objektov v

Sportna rekreacija v Zelenu laguni

je predaval magister Herman Berčič, predavatelj Visoke šole za telesno kulturo Lubljana.

Drugi del je vseboval praktično delo na vseh terenih Zelene Lagune. V tem delu smo praktično organizirali in izvedli tekmovanje med skupinami v odbojki, rokometu, namiznem tenisu in nogometu. Poleg tega smo izvedli še dve TRIM akciji in sicer TRIM plavanje in TRIM kolesarjenje. Dekleta pa so nam organizirale orientacijski pohod v katerem so se morale trojke

bližini počitniškega doma. Enkrat tedensko imamo na razpolago telovadnico v Bohinjski Bistrici in na Bledu, toda za uporabo teh objektov ni velikega zanimanja. Potrebno bi bilo razmisliti o uvajanju programiranih zdravstveno preventivnih kreativnih odmorih.

To je samo del možnosti o katerih bomo morali misliti v bodoče, ko bomo planirali sredstva za rekreacijo.

ZF

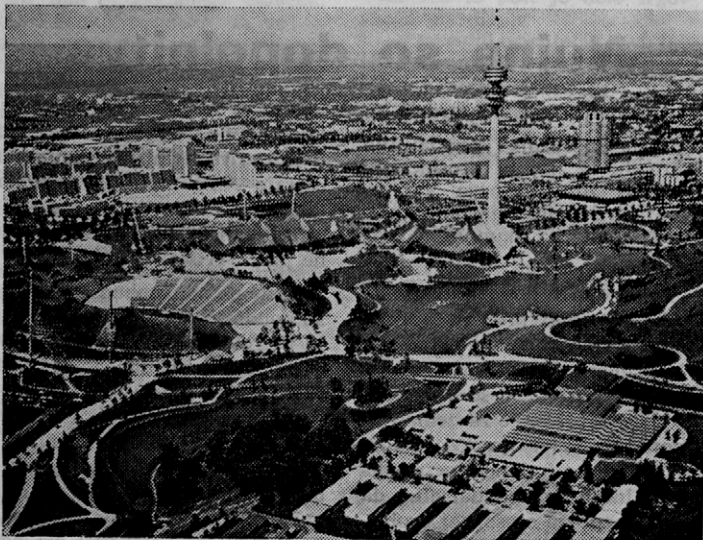
Po Avstriji in Nemčiji

Sindikalna organizacija TOZD »Tomaž Godec« iz Bohinjske Bistricice je to jesen organizirala dva izleta za svoj kolektiv, in sicer enodnevni izlet v Zagreb z ogledom zagrebškega velesajma in potovanje v rojstni kraj maršala Tita v Kumrovec, drugi izlet pa je bil dvodnevni, in sicer z ogledom Avstrije in Nemčije

ter s končnim ciljem ogled Oktoberfesta v Münchnu.

Avtobus podjetja SAP s šoferjem Markom Ogrinom in vodičem tov. Šinkovcem iz Ljubljane je bil še pred prijavnim enotedenskem rokom poln in ni mogel sprejeti še nadaljnje izletnike, ki bi radi ogledali turo izleta, kajti obetal se je lep izlet.

Navsezgodaj v petek ob 2. uri zjutraj je bil odhod in prav nobenega ni bilo potrebno čakati na zbirališču, čeprav jih je avtobus ob rani uri pobiral na vseh avtobusnih postajah po Bohinju. Ker je bila še tema, so prenekateri zgodnje jutranje ure predremali in jih kratek postanek na meji Podkoren ni prav veliko vznemirjal zaradi obmejne kontrole. Daniti pa se je pričelo kmalu po prihodu v Avstrijo, v našo Koroško. Pot nas je vodila mimo Beljaka, po dolini Drave tja do Spitala, kjer smo zapustili dravsko dolino in se podali po delno novi lepi cesti, delno po stari gorski cesti preko dveh visokih gorskih prelazov Katschberg in Tauren. Na zadnjem prelazu smo imeli polurni postanek, da so se nekateri podprli, šofer pa nekoliko odpočil. Škoda je bilo, da je v tem času na taki višini snežilo in je bil razgled nekoliko slabši kot sicer, pa kljub temu smo dobili dober občutek o urejenosti kraja na prelazu, ki je največ namenjen turizmu. Vse naokrog je bilo polno hotelov in pensionov, ki so skupaj z urejenimi žičnicami in programi komaj čakali na novo zimo. Vsekakor bo na taki višini kmalu zapadel sneg in zimsko veselje bo tu nepopisno. Ko smo se nekoliko okrepčali, smo se podali v dolino salzburške proti mestu Salzburg.

Olimpijsko področje s stolpom

Po Avstriji in Nemčiji

(Nadaljevanje s 6. strani)

strije, pa rudarstva in gradbeništva. Zanimivi so bili tudi primerki razvoja avionov in helikopterjev. Navsezadnje si lahko opazil tudi razvoj sedanje atomske dobe in vsemirja. Zanimiv je bil obisk planetarijuma, kjer človek doživi v pičlih dvajsetih minutah vse letne čase. Še in še bi si lahko ogledovali muzej, ki je v šestih nadstropjih, pa vendar nas je čas neusmiljeno preganjal.

zami« nismo bili, smo se kaj kmalu spet zbrali pri večerji. Zvečer, boljše rečeno ponoči pa smo obiskali Oktoberfest. To kar smo videli in doživeli tisto noč, se v kratkih besedah sploh ne da povedati. To je ogromni prostor, gotovo petkrat večji od naše tovarne, veliko postavljenih šotorov, kjer so točili v posameznih šotorih približno 2000 do 3000 pivcem bavarsko pivo. Vsem so igrale godbe, gostje so popivali in prepevali praktično od

hodili skupaj. Zato smo se domenili, da vsi pridejo sami nazaj v hotel, ki ni bil prav daleč od prizorišča. Ker smo vedeli, kaj nas še čaka naslednji dan, smo se kmalu po polnoči vrnili v hotel na počitek.

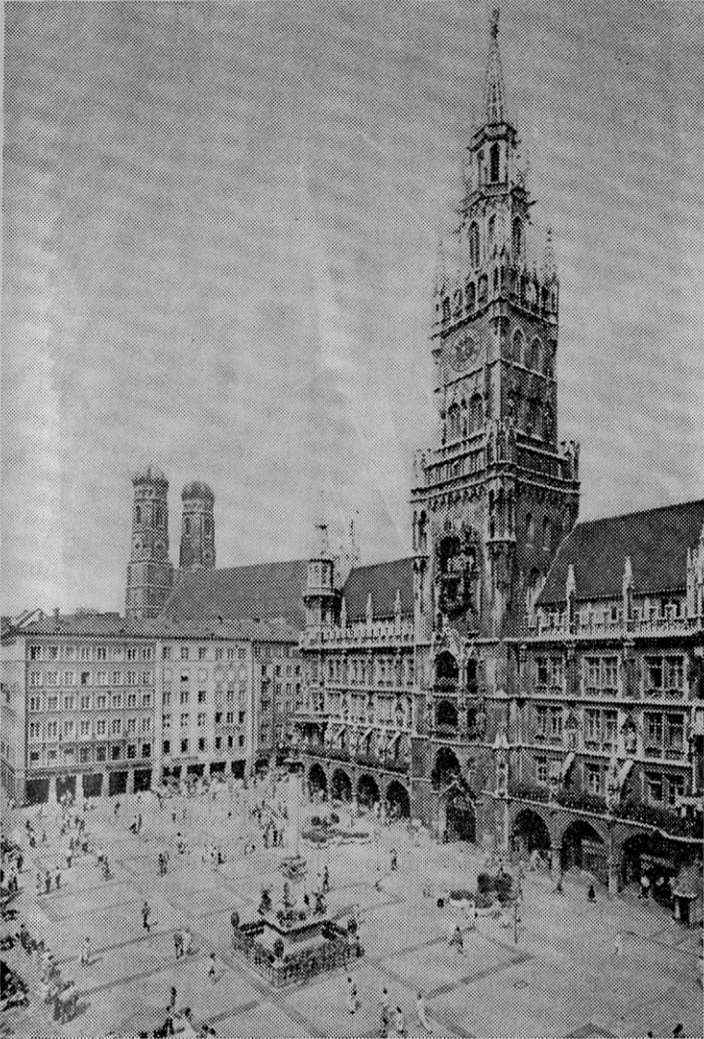
Takoj po zajtrku smo se napotili v Dachau, kjer smo si ogledali ostanke zloglasnega taborišča. Videli smo primerek barake, v kateri so bivali taboriščniki. Posamezne sobe so prikazovale, koliko je bilo zapor-nikov v eni sami sobi od pričetka taborišča leta 1932 pa do konca vojne leta 1945. Ob samem začetku je bilo v eni sobi največ deset ljudi, ob koncu vojne pa je bilo v posameznih sobah tudi po sto in več zapor-nikov, ki jih je okupator neusmiljeno mučil, stradal in pobijal tako v plinskih celicah, kakor tudi na streliščih. O vsem tem pričajo zapiski, fotografije in drugi zapiski, ki so razstavljeni v nekdanji upravni stavbi taborišča. Svoje grozote priča tudi krematorij, ki je ohranjen

v celoti in pa spominske plošče, ki pričajo o morilskih dejanjih fašistov in nacistov nad vsemi narodi sveta. S težkimi občutki na spomine žrtev druge svetovne vojne, smo se proti poldnevu odpravili nazaj v München in sicer na prizorišče predzadnjih letnih olimpijskih letnih iger. Z razglednega stolpa ki je visok nič manj kot 290 metrov smo videli celotno mesto, saj nam je bilo vreme res naklonjeno. Prav zanimivo je bilo pogledati olimpijsko naselje in objekte, ki so se razprostirali prav pod stolpom. Ob tem pa je stala mogočna tovarna avtomobilov BMW s prekrasnim upravnim poslopjem.

Cas nas je vedno bolj priganjal, zato smo tudi to znamenitost morali kaj kmalu zapustiti. Napotili smo se nazaj v mesto, kjer smo še zadnjič imeli nekaj minut časa za eventualne nakupe spominkov, nekateri pa so si ogledali še podzemno železnico in zakladnico ter nekatere zgodovinske spomenike. Točno ob

napovedani drugi uri popoldne pa smo odrinili proti domu in sicer po drugi poti, kot smo prejšnji dan potovali. Vozili smo se po dolini vzhodne Tirolske, skozi znani smučarski center St. Johan in Kitzbühel in skozi Felbertauern predor zopet na našo Koroško.

Z nekaj minutnim postankom v mestu Lienzu smo se podali proti domu. Veliko smo videli, veliko doživeli, pa vendar smo bili najbolj veseli naše domovine, zato smo se brž po naši kranjski navadi morali ustaviti v prvi gostilni na naših tleh. Nismo smeli potovati mimo hotela Špik, koder smo še zadnji-krat imeli skupni postanek, narkar pa smo resnično že precej pozno v sobotno noč odrinili proti domu. Ob razhodu smo vsi skupaj imeli velike zahvale šoferju za varno in breznevšečno. sti vožnjo, vodiču pa za zelo skrbno vodenje izleta, vsi pa smo si želeli še več takih dobro organiziranih izletov.

Mestna hiša na Marijinem trgu v Münchnu

Zaradi velikega prometa v mestu in vespolno ljudi, smo morali biti vedno zbrani ob tisti uri, kot smo se domenili. Ker je pomanjkanje parkirnih prostorov, smo se kar na cesti »basali« v avtobus in hitro proti hotelu, kjer smo bivali. Prav neverjetno je, da je središče Bavarske mesto München tako turistično in gospodarsko obiskan, da sploh rezervacije, ki jo moraš iskati kar nekaj mesecev prej, ne moreš dobiti za večjo skupino nad 15 oseb prenočišč, pa kljub temu, da je v Münchnu v centru mesta skoraj v vsaki ulici več hotelov.

No, ker smo preko podjetja SAP stanovanje imeli rezervirano, smo se v hotelu Taxer hitro namestili, do večerje pa smo imeli prosto, za eventualno ogledovanje po mestu po svoji želji ali za osebne nakupe po trgovinah. Ker ravno bogati z »devi-

mraka do zore. Tudi za prehrano je bilo preskrbljeno z njihovimi specialitetami in sicer s pečenimi kokoškami in bavarskimi belimi klobasicami. Ker je bilo vse skupaj precej začinjeno, predvsem s soljo, poleg pa prosto po izbiri slane prestice, ni nihče od gostov, prav tako tudi mi seveda, okleval, da ne bi segel po litrski kruglici piva.

Nepopisno pa je bilo tudi zabavno življenje za mlade in stare kakor že hočete s temi besedami razumeti. Vrtljaki, vagončki, avtomobilčki, hiše strahov, drugi zabavišni paviljoni, vse to je nudilo vsakomur vse, kar si je želel zabave. Po naši oceni je bilo po vsej verjetnosti na tem prizorišču tisti večer in verjetno tudi vsak večer v času prireditve od 17. septembra do 9. oktobra preko 100.000 ljudi. Zato ni prav nič čudno, da smo se kaj hitro razgubili in kvečjemu po dva do trije smo lahko

31. oktober svetovni dan varčevanja

Z uvedbo denarja se je naravna oblika varčevanja spremenila v denarno. S tem pa so za varčevanje nastopile široke možnosti. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisel o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Hranilniška misel sega daleč v preteklost, saj je že pred več kot 360 leti Francos Hugas Delestri nakazal potrebo po organiziranem varčevanju prebivalstva. Leta 1778 so v Hambrugu ustanovili splošno preskrbovalno ustanovo, ki je v svojih pravih poudarila, da je »ustanovljena za dobro marljivih oseb obeh spolov, kajti tudi majhni prihranki v hudih časih veliko pomenijo, z nekaj obrestmi pa še več. S svojo marljivostjo in varčnostjo naj tako koristijo sebi in državi...«.

Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojne poslovne stike. Leta 1924 pa so v Milanu ustanovili mednarodni inštitut za varčevanje. Takrat so sklenile: »31. oktober naj bo vsako leto praznik varčevanja po vsem svetu, da bi se z ustno in pisano besedo širila načela in ideje varčnosti.«

Zgodovinsko dejstvo je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena vrednost čuva in pomnožuje. To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni slučaj, da posvečajo veliko pozornost varčevanju že v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmernosti in ga usmerja na bolj urejeno življenje. Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadovoljuje lahkomiselno. Varčevanje uči človeka skromnosti, odgovodovanja sedanjih zadovoljstev v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v vsebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo samo zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsakdo, ki ima prihranek na hranilni knjižici občuti določeno neodvisnost, samostojnost, samozavest, občuti določeno varnost v življenju in delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika družbene skupnosti varčevanje dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se preko bančnega sistema ponovno vrača v gospodarstvo, doprinaša razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši socialistični družbeni ureditvi je treba posvečati veliko pozornost v vzgoji varčevalne zavesti posameznika. Kdor

se namreč ni naučil varčevati s svojim premoženjem in dohodki, ta tudi ne bo imel pravičnega odnosa do družbene lastnine.

Mednarodni inštitut za varčevanje je ob svoji ustanovitvi 1924 objavil naslednji razglas:

Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti h bla-

ginji, napredku in dostojanstvu vsakega posameznika.

Varčevanje naj resnično postane navada, potreba in vrlina vsakega člana naše družbene skupnosti.

Združenje poslovnih bank in hranilnic SRS

Prvenstvo občine Radovljica v Avtorallyu

3. prvenstvo občine Radovljica v avtorallyju je v lepem in sončnem vremenu odlično organiziralo AMD Radovljica. Prvič se je avtorallyja udeležila tudi ekipa KOOS LIP BLED. Proga je bila dolga 81 km, s startom in ciljem v Radovljici. Po startni preizkušnji so vozila zavila proti Kropi, Jamniku in Dražgošam, kjer je bila prva kontrolna točka. Iz Dražgoš so se vozila spustila v vas Rudno, nato pa so zavila po makadamski cesti proti Jelovici, kjer je bila na Rovtarici kontrola. Tretja etapa je bila od Rov-

tarice do Bohinjske Bistrice. Zadnja etapa je potekala od Bohinjske Bistrice skozi Sotesko, Bled, Lesce in imela cilj v Radovljici, kjer je bila tudi spretnostna vožnja.

Vse posadke LIP Bled so uspešno prevozile celotno progo. Za KOOS LIP BLED so tekmovali: Znidar Anton (voznik) — Šorli Peter (sovoznik), Arh Franc — Trojar Feliks, Stare Anton — Žitnik Franc.

Upamo, da bo prihodnje leto naša udeležba na avtorallyju bolj množična.

REZULTATI:

ŽENSKES DVOJICE:		točk
1. Vahčić Milena—Pazlar Milena	KOOS Vezanine	106
2. Dežman Bernarda—Matjašič Mojca	OOS Iskra Otoče	118
3. Kemperle Marija—Ambrožič Pavla	KOOS Vezanine	154

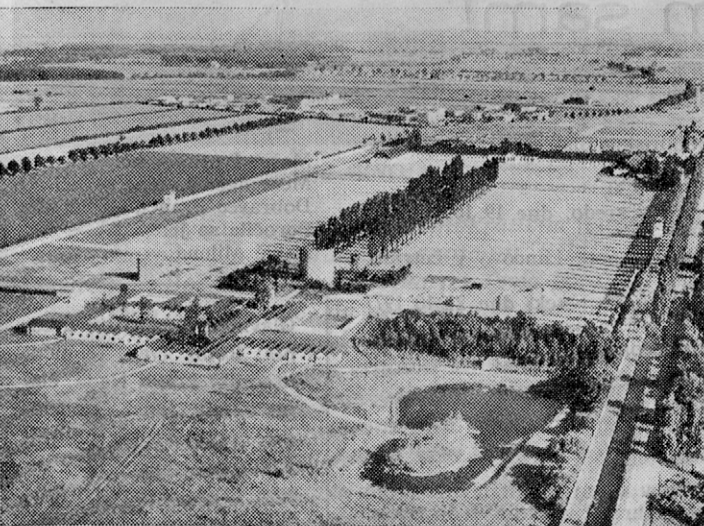
MOSKES DVOJICE:

		točk
1. Sodja Franc—Pangerc Peter	KOOS Vezanine	86
2. Burgar Marjan—Dežman Darko	KOOS Veriga Lesce	93
3. Horvat Viktor—Hrovat Igor	KOOS Elan Begunje	94
17. Znidar Anton—Šorli Peter	KOOS LIP Bled	119
40. Arh Franc—Trojar Feliks	KOOS LIP Bled	161
42. Stare Anton—Žitnik Franc	KOOS LIP Bled	184

EKIPNA UVRSTITEV:

1. KOOS Vezanine Bled	129 točk	46 udeležencev	23 posadk
2. KOOS Elan Begunje	50 točk	26 udeležencev	13 posadk
3. OOS Iskra Otoče	6 točk	14 udeležencev	7 posadk
8. KOOS LIP BLED	31 točk	6 udeležencev	3 posadke

ŽF

Koncentracijsko taborišče Dachau

Posadke iz TOZD Bohinj

Negovan Nemeč

razstavlja v Šivčevi hiši v Radovljici od 14. do 31. oktobra 1977

Biografski podatki

Negovan Nemeč, rojen 1947 v Biljah pri Novi Gorici. Diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani na kiparskem oddelku pri prof. Slavku Tihcu.

Naslov: Bilje 187, 65592 Renče

Razstavljeni eksponati:

Ščiti 1971, 1972
Jedra 1972, 1973, 1974, 1975
Destrukcije 1976, 1977

Fotografije:

Spominska obeležja in javna dela iz obdobja 1971—1977

Nagrade:

Prešernova nagrada Akademije za likovno umetnost, 1968
Priznanje OF, 1977

Primorskega kiparja NEGOVANA NEMČA predstavljamo v našem prostoru z deli in fotografijami del, ki so nastala med leti 1971—1977.

Mladi kipar je slovenski kulturni javnosti znan predvsem po svojih spomeniških plastikah, med katerimi je vrsta spomenikov NOV, ki prepričljivo govorijo v sodobni, oblikovno izbrušeni likovni govorici.

Zdi se, da je izrazna moč Nemčevih stvaritev v izrednem poznavanju oblikovnih možnosti materialov, ki jih uporablja in njih kombiniranju. Umetnikova kreativna sila in stroga racionalna kontrola v njegovih delih enakopravno sodelujeta. Iz kamna, lesa, mavca ali železa oz. kombinacij lesa in železa ali mavca in železa se izpod kiparjevih rok rojevajo umetnine, v katerih čutimo intelektualni in

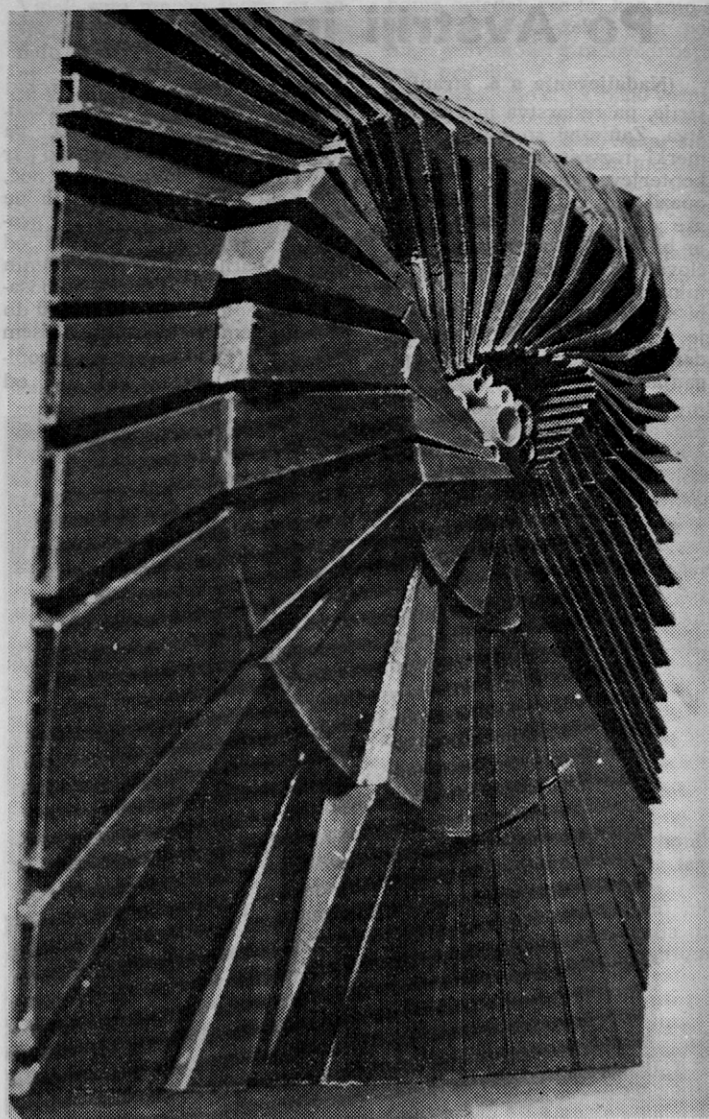
emocionalni napor, ki ga v gledalcu sproži dialog.

Kronološki pregled njegovih del nam kaže, da se je najprej spoprijel s kamnom, pa kmalu prešel na les, ki nam, mimo ekspresivno obarvanih zgodnjih portretov kaže njegovo najmekkejšo, romantično obarvano, s posebno eleganco napolnjeno oblikovanje (lesena jadra, torzo). Plastike, kombinirane iz lesa in varjenega železa pomenijo naslednjo stopnjo avtorjevega razvoja: lesena jadra kot simbol življenjskega jedra v več plasteh oklepa železo, zvarjeno iz številnih lamel in ploščic, ki lahko simbolizirajo racionalni protipol emocionalni eruptivnosti. Igra lesa in kovine in njuna obdelava daje tem plastikam posebno prefinjen izraz.

Spomenik padlim v Gradišču nad Prvačino sodi po mnenju

kritikov med naše najboljše spomenike na temo NOV. Avtor ga je zasnoval iz belega cementa in železnih lamel. Izhodišče spomenika je položen ščit kot simbol življenja, železne lamele pa simbol sil, ki jih je narod postavil v bran za svoj obstoj. Izredno slikovita igra svetlob in senc ustvarja dinamično igro — zdaj rane, ki krvavi, zdaj vulkana, ki bo izbruhnil. Gradiščanski spomenik NOV je kiparjevo diplomsko delo in je nastalo kot sinteza ščitov, ki jih je reševal pred tem.

Celoten Nemčev opus kaže kiparja, ki mu je blizu predvsem monumentalna plastika. Že v osnutku deluje monumentalno. Morda nam to najlepše potrjuje maketa spomenika zidarstvu na Primorskem — Destrukcije: na širokem, v več plasteh grajenem mavčnem podstavku se v obliki

elipse dvigajo žlebičasto profilirani, v spodnjem delu preklani mavčni stebri. Povezuje jih v drznem loku speljane železne lamele. Različni nakloni stebrov, njih različne višine in različno speljane vezave, ustvarjajo skupaj z razgibanim podnožjem dinamično, v prostoru močno delujočo arhitekturno platsiko. Čeprav nosi spomenik ime Destrukcije, nas ne spominja le na

rušenje. Celoten objekt izžareva življenjski optimizem, vero v človekovo moč, v njegovo željo, da utrdi svoje domove in ostane na svojih tleh kot stoletna drevesa, ki jih zob časa dela samo še bolj monumentalno.

Zadnja Nemčeva dela so različne »destrukcije« iz železa in predstavljajo nadaljevanje likovnih reševanj začetih v načrtu za spomenik v Biljah.

ZAHVALA

Sodelavcem v DSSS LIP Bled se iskreno zahvaljujem za besede sožalja, poklonjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti moje drage mame Ane Pelko iz Obrha pri Dolenjskih Toplicah.

Marija Stare

PRILožNOSTNA PRODAJA »KLIP KLAP« GARNITUR!

Vrtanje, žaganje, brušenje, poliranje, ščetkanje so opravila, s katerimi se skoraj vsak dan srečuje vsak praktičen moški. Z golimi rokami bi si pri tem bolj malo pomagali.

Vsa ta dela lahko hitreje pa brez truda in pomoči opravljamo s KLIP KLAP električnim ročnim orodjem.

MERKUR Kranj v sodelovanju s proizvajalcem ISKRA Kranj in vašo organizacijo sindikata LIP Bled vam omogoča ugoden nakup KLIP KLAP garnitur BC 114 z 10% popustom in naslednjimi kreditnimi pogoji:

	BC 114
Cena	1.799,30 din
Odplačevanje	6 obrokov
Polog	10%
Obresti	56,70 din
Zavarovanje kredita	10,05 din
Znesek mesečnega obroka	279,30 din
Gotovinsko plačilo pri prevzemu je	249,70 din

Vse kar znam, napravim sam!

Prodaja električnega ročnega orodja »KLIP KLAP« bo članom kolektiva

- v TOZD lesna predelava, Bohinjska Bistrica v torek, dne 18. 10. 1977 od 13.30—14.30,
- v DSSS v torek, dne 18. 10. 1977 ob 9.30,
- v TOZD lesna predelava, Rečica v sredo, dne 19. 10. 1977 od 13.30—14.30,
- v TOZD lesna predelava, Podnart enota Lancovo v četrtek, dne 20. 10. 1977 od 13.30—14.30,
- v TOZD lesna predelava, Mojstrana v petek, dne 21. 10. 1977 od 13.30—14.30

Posebej vas obveščamo, da kreditne obrazce lahko dvignete pri

- tov. Anici VEBER,
- tov. Mariji POPOVIČ,
- tov. Jožici BERNARD,
- tov. Ivanki KOSELJ,
- tov. Antonu NOČ.

S potrjenimi obrazci vam bo tako v nekaj minutah omogočen nakup praktičnega orodja, ki vam bo prihranil veliko časa in truda.

Kronika

STANJE ZAPOSLENIH ZA MESEC SEPTEMBER 1977

	de-va-lav-jen-cev	ce v
TOZD »Tomaž Godec«	440	12
TOZD Rečica	293	5
TOZD Mojstrana	56	3
TOZD Podnart	74	
TOZD Trgovina	19	1
DSSS	74	
	956	21

Rodili so se:

Mašič Ivotu — hči
Mencinger Janezu — hči
Dobravec Francu — hči
Poročila se je:
Bekič Milena

Glavni in odgovorni urednik: Robič Ivan, tehnični urednik: Frelih Nada, člani: Zitnik Janez, Mencinger Franc, Trojar Andrej, Knaflič Zdravko, Noč Anton, Koselj Ivanka, Jeglič Silva in Kraigher Ciril.